

D66 Statuten en Huishoudelijk Reglement

**Politiek Partij Democraten 66
juli 2006**

Artikel 1 De vereniging.	4
Artikel 2 Doelstelling en middelen.	4
Artikel 3 Huishoudelijk Reglement.	4
Artikel 4 Uitgangspunten voor het huishoudelijk reglement.	4
Artikel 5 Lidmaatschap.	4
Artikel 6 Beëindiging lidmaatschap.	5
Artikel 7 Royement.	5
Artikel 8 Onverenigbaarheden.	5
Artikel 9 Uitgangspunten van de partijorganisatie.	5
Artikel 10 Vertegenwoordiging in rechte.	6
Artikel 11 De ledenvergadering.	6
Artikel 12 De commissies van de ledenvergadering.	6
Artikel 13 De landelijke besluitvormingscommissie.	6
Artikel 14 De verkiezingscommissie.	6
Artikel 15 Het bestuur.	6
Artikel 16 Taken en bevoegdheden bestuur.	6
Artikel 17 Bijzondere taken landelijk bestuur.	7
Artikel 18 Verenigingsjaar.	7
Artikel 19 Geldmiddelen.	7
Artikel 20 De financiële commissie.	7
Artikel 21 Kandidaatstelling en interne verkiezingen.	7
Artikel 22 De Bestuurdersvereniging.	7
Artikel 23 Beroep op het geschillencollege.	7
Artikel 24 Wijziging van de statuten.	8
Artikel 25 Ontbinding van de partij.	8
Artikel 26 Quorum bij wijziging van de statuten of ontbinding van de partij.	8
HUISHOUELIJK REGLEMENT	9
HOOFDSTUK 1 – INLEIDENDE BEPALINGEN EN BESLUITVORMING	9
Artikel 1.1 Begrippen en definities	9
Artikel 1.2 Besluitvorming	10
Artikel 1.3 Berichtenverkeer	10
Artikel 1.4 Referendum	10
Artikel 1.5 Ledenraadpleging	11
Artikel 1.6 Methode voor het verkiezen van personen	11
HOOFDSTUK 2 – LEDEN EN DONATEURS	13
Artikel 2.1 Aanvang lidmaatschap	13
Artikel 2.2 Contributie	13
Artikel 2.3 Contributiebetaling	13
Artikel 2.4 Besluit tot niet-toelating	13
Artikel 2.5 Lidmaatschapsrechten	13
Artikel 2.6 Donateurs	14
Artikel 2.7 Onverenigbaarheden	14
Artikel 2.8 Dispensatie	14
Artikel 2.9 Passief kiesrecht en aanmelding als kandidaat	14
Artikel 2.10 Lidmaatschap van besturen, commissies en het Geschillencollege	15
HOOFDSTUK 3 – DECENTRALE ORGANISATIENIVEAUS	17
Artikel 3.1 De afdeling	17
Artikel 3.2 De deelafdeling	17
Artikel 3.3 De regio	17
Artikel 3.4 Taken en bevoegdheden landelijke partijorganen ten aanzien van het decentraal niveau	18
Artikel 3.5 Gemeentelijke en provinciale verkiezingen	18
Artikel 3.6 Het platform	19
Artikel 3.7 De associatieovereenkomst	19
HOOFDSTUK 4 – DE LANDELIJKE LEDENVERGADERING (HET CONGRES)	21
Artikel 4.1 Samenstelling, taken en bevoegdheden van het congres	21
Artikel 4.2 Benoeming leden commissies en geschillencollege	21
Artikel 4.3 Bijeenroepen congres door landelijk bestuur	21
Artikel 4.4 Bijeenroepen congres op verzoek	21
Artikel 4.5 De landelijke besluitvormingscommissie	21
Artikel 4.6 Voorbereiding van het congres	22
Artikel 4.7 Aankondiging en agenda van het congres	22
Artikel 4.8 Congresvoorstellen	22
Artikel 4.9 Moties en amendementen	22
Artikel 4.10 Bevoegdheden van de besluitvormingscommissie ten aanzien van moties en amendementen	23
Artikel 4.11 Publicatie moties en amendementen	23

Artikel 4.12 Actuele politieke moties	24
Artikel 4.13 De congresvoorzitters	24
Artikel 4.14 Stemmingen op het congres	24
Artikel 4.15 De notulen van het congres	24
Artikel 4.16 De te behandelen teksten.	24
Artikel 4.17 De wijze van behandeling	24
Artikel 4.18 Voorstellen van orde	25
HOOFDSTUK 5 – HET LANDELIJK BESTUUR	26
Artikel 5.1 Samenstelling van het landelijk bestuur	26
Artikel 5.2 Taken van het landelijk bestuur	26
Artikel 5.3 Bevoegdheden van het landelijk bestuur	26
Artikel 5.4 Ondersteuning partijorganen	27
Artikel 5.5 Partijpublicaties	27
Artikel 5.6 Internet	27
Artikel 5.7 Begroting, contributieregeling, bijdrageregeling en afdrachtenregeling	27
Artikel 5.8 Financiële verantwoording	27
Artikel 5.9 Uitbetaling bijdragen aan regio's en afdelingen	28
Artikel 5.10 De landelijke financiële commissie	28
Artikel 5.11 Bevoegdheden van de landelijke financiële commissie	28
HOOFDSTUK 6 – HET POLITIEK PROGRAMMA	29
Artikel 6.1 Het politieke programma	29
Artikel 6.2 De landelijke programmacommissie	29
Artikel 6.3 Taken van de landelijke programmacommissie	29
Artikel 6.4 Verkiezingsprogramma voor de Staten-Generaal	29
Artikel 6.5 Verkiezingsprogramma voor het Europees Parlement	29
HOOFDSTUK 7 – VERKIEZING VAN KANDIDATEN VOOR VERTEGENWOORDIGENDE LICHAMEN	30
Artikel 7.1 Verantwoordelijkheden landelijk bestuur	30
Artikel 7.2 De landelijke verkiezingscommissie	30
Artikel 7.3 Bevoegdheden van de landelijke verkiezingscommissie	30
Artikel 7.4 Beslissingen inzake tot deelname aan verkiezingen	30
Artikel 7.5 Profiel lijsttrekker en kandidaten	31
Artikel 7.6 Verkiezing van de lijsttrekker door het congres	31
Artikel 7.7 Aanmelding overige kandidaten	31
Artikel 7.8 Informatieplicht landelijke verkiezingscommissie	31
Artikel 7.9 Voorwaarden bij kandidaatstelling en onverkiesbare plaatsen	31
Artikel 7.10 Voorkeursacties	32
Artikel 7.12 Verkiezing overige kandidaten door poststemming	32
Artikel 7.13 De kandidatenlijst	32
Artikel 7.14 Schrappen van kandidaten van de kandidatenlijst	32
HOOFDSTUK 8 – TUSSENTIJDSE OF VERVROEGDE VERKIEZINGEN	33
Artikel 8.1 Toepasselijkheid van dit hoofdstuk	33
Artikel 8.2 De samenstelling van de kandidatenlijst voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal	33
Artikel 8.3 Het congres en het verkiezingsprogramma	33
HOOFDSTUK 9 – DE BESTUURDERSVERENIGING	34
Artikel 9.1 De leden van de bestuurdersvereniging	34
Artikel 9.2 Het bestuur van de bestuurdersvereniging	34
HOOFDSTUK 10 – BEROEP OP HET GESCHILLENCOLLEGE	35
Artikel 10.1 De beroepstermijn en het instellen van beroep	35
Artikel 10.2 Het vooronderzoek	35
Artikel 10.3 De leden van de behandelende kamer	35
Artikel 10.4 Zorgvuldige behandeling	35
Artikel 10.5 De uitspraaktermijn	35
Artikel 10.6 De uitspraak en het beroep tegen de uitspraak	35
Artikel 10.7 De mededeling van de uitspraak	36
Artikel 10.8 Rechtskracht	36
Artikel 10.9 Publicatie op de website	36
HOOFDSTUK 11 – OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN	37
Artikel 11.1 Publicatie van statuten en reglementen op de website	37
Artikel 11.2 Inwerkingtreding en aanpassing door besluitvormingscommissie	37
Mutatieblad	38

gevestigd te 's Gravenhage zoals laatstelijk vastgesteld tijdens het 75^e congres van D66 gehouden op 16 november 2002 te Zwolle.

Artikel 1 De vereniging.

De vereniging draagt de naam: POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN 66, hierna aan te duiden als de partij. De naam kan worden afgekort als "Democraten 66", "D66" en "De Democraten". Zij is gevestigd te 's Gravenhage. De vereniging is opgericht op veertien oktober negentienhonderd zesenzestig en is opnieuw aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 2 Doelstelling en middelen.

1. De partij stelt zich als sociaal-liberale partij ten doel een politiek te bedrijven waarin zij de mens centraal stelt: vrij, betrokken, gelijkwaardig en mondig en streeft naar een democratische, duurzame en open samenleving. Deze uitgangspunten worden nader omschreven in een door het congres vastgesteld programma houdende de Uitgangspunten. In het bijzonder streeft de partij naar radicale democratisering van de samenleving en het politieke bestel. De in deze doelstelling vervatte grondgedachte wordt nader uitgewerkt in het politiek programma, dat ten grondslag ligt aan alle activiteiten van de partij en zijn fracties in de vertegenwoordigende lichamen.
2. De partij streeft dit doel na door alle geëigende en wettige middelen die aan het doel bevorderlijk zijn, in het bijzonder door:
 - a) Het verder ontwikkelen, verdiepen en verbreiden van de Uitgangspunten en het vergroten van hun invloed op onder ander de internationale, Europese, landelijke, provinciale en gemeentelijke politiek;
 - b) Het bevorderen van verkiezing van partijleden in de vertegenwoordigende lichamen;
 - c) Het voeren van politieke actie;
 - d) Het mogelijke lidmaatschap van een verwante Europese politieke partij.

Artikel 3 Huishoudelijk Reglement.

1. De landelijke ledenvergadering (het "congres") stelt het huishoudelijk reglement vast, dat gewijzigd kan worden door een besluit van het congres, genomen met een gewone meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen.
2. Het huishoudelijk reglement mag niet in strijd zijn met de statuten. Bevoegdheden, die de statuten verlenen, worden nader uitgewerkt in het huishoudelijk reglement. Slechts die reglementen, die bij of krachtens deze statuten dan wel bij of krachtens het huishoudelijk reglement kunnen worden vastgesteld door enig partijorgaan, behoren tot de reglementen van de partij en hebben als zodanig rechtskracht binnen de partij.
3. In gevallen waarin de statuten en het huishoudelijk reglement niet voorzien, en in spoedeisende onvoorziene gevallen beslist het landelijk bestuur, onverminderd zijn verantwoordelijkheid tegenover het congres.

Artikel 4 Uitgangspunten voor het huishoudelijk reglement.

Het huishoudelijk reglement bevat regels omtrent de organisatie van de partij, met als uitgangspunten:

- a) open kandidaatstelling, directe verkiezing van personen in partijfuncties, beperkte herkiesbaarheid in dezelfde partijfunctie en beperkte mogelijkheid om gelijktijdig meer dan één partijfunctie te bekleden;
- b) openbaarheid van vergaderingen en vergaderstukken; in het huishoudelijk reglement kan worden geregeld onder welke omstandigheden vergaderingen besloten kunnen zijn en wanneer bestuursstukken niet of beperkt openbaar zijn; alle overige vergaderingen kunnen niet besloten worden verklaard;
- c) dat alle ter vergadering aanwezige stemgerechtigde leden slechts één stem mogen uitbrengen en dat geen stem mag worden uitgebracht bij volmacht;
- d) vaststelling van kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende organen via directe en geheime verkiezingen door alle terzake stemgerechtigde leden;
- e) dat besluiten, tenzij anders wordt vermeld, worden genomen met gewone meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen;
- f) dat bepaalde besluiten aan een referendum zullen worden onderworpen.

Artikel 5 Lidmaatschap.

1. Natuurlijke personen die redelijkerwijs geacht kunnen worden in te stemmen met de uitgangspunten van de partij, kunnen gewoon lid van de partij worden. Afdelingen kunnen op basis van het huishoudelijk reglement het lokaal lidmaatschap voor natuurlijke personen openstellen. Zowel natuurlijke als rechtspersonen kunnen donateur worden van de partij.
2. De partij kent gewone leden, landelijke leden, lokale leden, alsmede donateurs. De inhoud van deze begrippen en de daaraan verbonden rechten worden nader uitgewerkt bij of krachtens het huishoudelijk reglement, waarbij bepaald kan worden dat gewone leden kunnen afzien van hun lidmaatschapsrechten op afdelingsniveau.
3. Het landelijk bestuur beslist over toelating als gewoon lid. Het afdelingsbestuur beslist over de toelating als lokaal lid. Nadere regels hieromtrent worden gesteld bij of krachtens het huishoudelijk reglement. Een besluit tot niet-toelating kan slechts worden genomen op gronden, ontleend aan deze statuten.
4. Door of namens het bestuur worden geen mededelingen gedaan omtrent het lidmaatschap van de partij aan andere dan de bevoegde partijorganen.

Artikel 6 Beëindiging lidmaatschap.

1. Het lidmaatschap eindigt door:
 - a) overlijden;
 - b) de ontvangst van een schriftelijke opzegging bij het landelijk bestuur van de partij.;
 - c) schriftelijke opzegging door het landelijk bestuur wegens een contributieschuld, zich uitstreckende over een termijn die nader in het huishoudelijk reglement wordt geregeld, dan wel wanneer niet meer wordt voldaan aan de eisen in artikel 8 en 21;
 - d) royement.
2. Beëindiging van het lidmaatschap op grond van het eerste lid, sub b van dit artikel gaat in met ingang van het verenigingsjaar volgend op het jaar van opzegging, tenzij het lid aangeeft dat de opzegging per direct ingaat. Opzegging ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende verenigingsjaar. Het lidmaatschap kan worden opgezegd uiterlijk in november voorafgaand aan het jaar waarin men geen lid meer wil zijn.
3. Beëindiging van het lidmaatschap op grond van het eerste lid, sub c en d van dit artikel gaat in met ingang van de datum van het verstrijken van de beroepstermijn tegen de beslissing dan wel indien beroep is ingesteld de datum van de uitspraak en ontslaat niet van de verplichting tot betaling van de contributie over het lopende jaar.

Artikel 7 Royement.

Het landelijk bestuur kan een gewoon lid of lokaal lid royeren, indien het naar het inzicht van het landelijk bestuur in strijd handelt met de statuten of het huishoudelijk reglement, dan wel indien het de partij of één van haar organen in ernstige mate in diskrediet brengt. Indien een lid niet tijdig aan de contributieverplichting heeft voldaan, is het landelijk bestuur gerechtigd lidmaatschapsrechten op te schorten. Ten aanzien van lokale leden heeft het afdelingsbestuur dit opschortingsrecht. Voor hertoelating als lid na royement, daaronder begrepen lokaal lid, is een uitdrukkelijk besluit van het landelijk bestuur noodzakelijk. Bij of krachtens het huishoudelijk reglement worden nadere regels gesteld

Artikel 8 Onverenigbaarheden.

1. Het lidmaatschap van de partij is onverenigbaar met kandidaatstelling voor enige andere politieke partij of groepering voor een vertegenwoordigend orgaan, indien de partij vertegenwoordigd is of deelneemt aan de verkiezingen voor dat vertegenwoordigend orgaan, en tevens op die niveaus onverenigbaar met vertegenwoordiging van enige andere politieke partij of groepering in een vertegenwoordigend orgaan, indien de partij vertegenwoordigd is in dat vertegenwoordigend orgaan.
2. Het kandidaat zijn voor en vertegenwoordigen van de partij in enig vertegenwoordigend orgaan is onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij dan wel van enige politieke partij of groepering, specifiek voor dat vertegenwoordigend orgaan.
3. Het kandidaat zijn voor en het lidmaatschap van enig bestuursorgaan binnen de partij is onverenigbaar met het lidmaatschap van enige andere landelijke politieke partij dan wel van enige politieke partij of groepering, specifiek voor het vertegenwoordigend orgaan op overeenkomstig niveau.
4. Het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen en besturen op Europees, landelijk en provinciaal niveau is op het overeenkomstig niveau onverenigbaar.
5. Het lidmaatschap van het Europees Parlement, de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal, provinciale staten, openbare lichamen, gemeenteraden en stadsdeel/deelgemeente-raden, dan wel elke andere direct gekozen vertegenwoordigende functie namens de partij is onderling onverenigbaar.
6. Indien een lid tevens lid is van een gemeentelijke politieke partij of groepering terwijl de partij in de raad van die gemeente is vertegenwoordigd of aan de verkiezingen voor die raad beoogt deel te nemen, zijn de lidmaatschapsrechten op het betreffende afdelingsniveau opgeschort. Deze bepaling is van overeenkomstige toepassing op deelgemeenteraden met betrekking tot het deelafdelingsniveau.
7. Overige onverenigbaarheden met betrekking tot het lidmaatschap van andere vertegenwoordigende lichamen en bestuursfuncties binnen de partij worden bij huishoudelijk reglement geregeld.

Artikel 9 Uitgangspunten van de partijorganisatie.

1. De partijorganisatie kent drie algemene niveaus:
 - a) het landelijke niveau;
 - b) het regionale niveau;
 - c) het afdelingsniveau.Een regio kan besluiten (een) subregio('s) in te stellen. Een afdeling kan besluiten (een) deelafdeling(en) in te stellen. Het huishoudelijk reglement regelt de voorwaarden waaronder dat kan gebeuren. Leden kunnen overgaan tot de vorming van een al dan niet virtueel platform. Bij of krachtens het huishoudelijk reglement worden nadere regels gesteld.
2. Op ieder organisatieniveau bestaan tenminste twee algemene organen, te weten:
 - a) de ledenvergadering als het hoogste orgaan voor het betreffende organisatieniveau;
 - b) het bestuur, dat rechtstreeks door de bij dat organisatieniveau behorende leden wordt gekozen.
3. Het congres, de ledenvergadering op landelijk niveau, is het hoogste orgaan voor de partij als geheel, het landelijk bestuur is het hoogste bestuursorgaan voor de partij als geheel.
4. De partij kent als bijzonder orgaan het geschillencollege.
5. Bij of krachtens het huishoudelijk reglement wordt de nadere inrichting van elk organisatieniveau geregeld, waarbij:
 - a) Het landelijk bestuur een het gehele land dekkende indeling in regio's vaststelt op basis van in het huishoudelijk reglement vastgelegde criteria ten behoeve van het bestuurlijke middenniveau;
 - b) ieder regiobestuur een het gehele gebied dekkende indeling in afdelingen vaststelt op basis van in het huishoudelijk reglement vastgelegde criteria ten behoeve van het bestuurlijke basisniveau en eventuele subregio's voor delen van de regio;

- c) ieder afdelingsbestuur de bevoegdheid heeft een het gehele gebied dekkende indeling in deelafdelingen vast te stellen op basis van in het huishoudelijk reglement vastgelegde criteria.
6. Partijfuncties zijn alle functies binnen de in dit artikel genoemde algemene en bijzondere organen, alsmede binnen alle overige bij of krachtens deze statuten dan wel het huishoudelijk reglement ingestelde organen, met uitzondering van de ledenvergaderingen.
7. De maximale zittingstermijn in enig bestuur of orgaan van de ledenvergadering is maximaal 6 jaar ongeacht de functie.

Artikel 10 Vertegenwoordiging in rechte.

1. De vereniging wordt vertegenwoordigd, behalve door alle bestuursleden tezamen, door twee bestuurders tezamen, waaronder de voorzitter, met dien verstande dat het landelijk bestuur de penningmeester kan machtigen betalingsopdrachten namens de partij te ondertekenen. Waar het betreft het tekenen van de machtiging om kandidatenlijsten onder de naam van de partij aan verkiezingen te laten deelnemen, is bevoegd de voorzitter. De voorzitter kan deze bevoegdheid mandateren aan het hoofd van het landelijk secretariaat.
2. Geen enkel bij of krachtens deze statuten of het huishoudelijk reglement in te stellen orgaan heeft zelfstandige rechtspersoonlijkheid, tenzij dit nadrukkelijk in deze statuten is vermeld.

Artikel 11 De ledenvergadering.

1. De ledenvergadering op elk niveau komt zo vaak bijeen als bij of krachtens in het huishoudelijk reglement is geregeld, doch tenminste eens per jaar. Aan haar komen alle bevoegdheden toe die niet door de wet of de statuten aan andere organen zijn opgedragen. De ledenvergadering kan slechts besluiten nemen over onderwerpen, waarbij in de tevoren aan alle leden toegezonden agenda is opgenomen dat besluitvorming zal plaatsvinden.
2. Het bestuur roept de ledenvergadering regelmatig bijeen, doch in elk geval indien tenminste vijf percent van de stemgerechtigde leden, of op landelijk niveau, indien zulks minder is, tenminste zevenhonderdvijftig stemgerechtigde leden daarom verzoekt. Bij of krachtens het huishoudelijk reglement worden nadere regels gesteld omtrent bijeenroeping, aankondiging, agenda, leiding van de vergadering en de wijze waarop besluiten worden genomen, met dien verstande dat bijeenroeping in ieder geval geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan de leden.
3. Indien er naar het oordeel van het landelijk bestuur een onwerkbaar situatie is ontstaan op (sub)regionaal of afdelingsniveau, is het landelijk bestuur bevoegd op desbetreffend niveau een ledenvergadering bijeen te roepen.

Artikel 12 De commissies van de ledenvergadering.

Voorzover niet tredend in de bevoegdheden van de algemene en bijzondere organen genoemd in artikel 9, kan de ledenvergadering op elk niveau commissies dan wel advies- en/of overlegraden instellen ter uitvoering van de door deze ledenvergadering nader omschreven opdrachten. Iedere ledenvergadering stelt in elk geval al dan niet permanent een financiële commissie en een verkiezingscommissie in. Samenstelling, bevoegdheden en verplichtingen van de commissies van de ledenvergadering en raden van de ledenvergadering worden geregeld bij of krachtens het huishoudelijk reglement dan wel in het instellingsbesluit. Ten aanzien van de duur van het lidmaatschap van deze organen kan niet worden geregeld dat deze de termijn van drie jaren overschrijdt, met uitzondering van de mogelijkheid van de eenmalige aansluitende herverkiezing.

Artikel 13 De landelijke besluitvormingscommissie.

1. De landelijke besluitvormingscommissie bereidt de besluitvorming voor het congres voor, bewaakt daarbij de overeenstemming met de statuten en het huishoudelijk reglement. De besluitvormingscommissie beslist ter vergadering, indien wordt gestemd over een niet schriftelijk vastgesteld voorstel, over de formulering daarvan. De besluitvormingscommissie stelt de notulen van het congres of de uitkomst van het referendum vast.
2. De landelijke besluitvormingscommissie is belast met de bewaking van de statuten en het huishoudelijk reglement voor de gehele partij.

Artikel 14 De verkiezingscommissie.

1. Een verkiezingscommissie is belast met de organisatie van de verkiezing van leden van besturen en commissies en vertegenwoordigers.
2. De verkiezingscommissie beslist bindend omtrent de uitslag van verkiezingen voor leden van besturen en commissies en vertegenwoordigers, die tijdens ledenvergaderingen worden gehouden.
3. Op afdelingsniveau kan het bestuur worden aangewezen als verkiezingscommissie, met dien verstande dat kandidaatstelling voor een bestuursfunctie of de (deel)gemeenteraad, het bestuurslidmaatschap van die kandidaat in die hoedanigheid opschort.
4. De landelijke verkiezingscommissie is belast met de bewaking van de verkiezingsprocedures voor de gehele partij.

Artikel 15 Het bestuur.

1. De leden van de partij op elk niveau kiezen rechtstreeks het bestuur op dat niveau op een nader bij het huishoudelijk reglement te bepalen wijze.
2. Ontslag van de leden van het bestuur geschiedt door de ledenvergadering op nader in het huishoudelijk reglement te bepalen wijze.
3. Het bestuur bestaat, zo mogelijk, uit een oneven aantal leden. De samenstelling en het aftreden van het bestuur geschiedt op bij huishoudelijk reglement vast te stellen wijze.

Artikel 16 Taken en bevoegdheden bestuur.

1. Het bestuur op elk niveau heeft, naast het in algemene zin leiding geven aan de partij, in elk geval de verantwoordelijkheid dat aan de ledenvergadering worden voorgelegd:
 - a) voorstellen met betrekking tot de begroting;

- b) de jaarrekening;
 - c) voorstellen met betrekking tot reglementen;
 - d) voorstellen met betrekking tot het politiek programma.
2. Bij of krachtens het huishoudelijk reglement worden nadere regels gesteld omtrent taak en omvang van elk bestuur, alsmede de wijze waarop de taak wordt uitgeoefend, en hoe en wanneer omtrent de taakuitoefening verantwoording aan de leden wordt afgelegd; in ieder geval gaat de jaarlijks in te dienen begroting vergezeld van beleidsvoornemens.

Artikel 17 Bijzondere taken landelijk bestuur.

1. Het landelijk bestuur is belast met de algemene leiding van de partij en met de uitvoering van de besluiten van het congres.
2. Het landelijk bestuur is bevoegd aanvullende reglementen vast te stellen voor huishoudelijke en politieke vergaderingen, mits deze niet in strijd zijn met de statuten en het huishoudelijk reglement.

Artikel 18 Verenigingsjaar.

Het verenigings- en boekjaar is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 19 Geldmiddelen.

1. De geldmiddelen van de partij bestaan uit:
 - a) contributies;
 - b) donaties;
 - c) erfstellingen, met dien verstande dat erfstellingen niet anders kunnen worden aanvaard dan onder het voorrecht van boedelbeschrijving, en legaten;
 - d) schenkingen;
 - e) subsidies van overheidswege;
 - f) alle overige baten.
2. Het landelijk bestuur weigert een financiële bijdrage wanneer, naar inzicht van tenminste eenderde van de landelijk bestuursleden, daardoor de politieke onafhankelijkheid van de partij in gevaar kan worden gebracht.
3. De contributieverplichtingen worden vastgesteld door het congres op voorstel van het landelijk bestuur.

Artikel 20 De financiële commissie.

1. Een financiële commissie is belast met het financiële toezicht op het bestuur.
2. De ledenvergadering verleent aan de penningmeester, al of niet voorwaardelijk, décharge over het gevoerde beheer, zoals een en ander nader is geregeld in het huishoudelijk reglement; de ledenvergadering gaat hiertoe niet eerder dan nadat de financiële commissie, aan wie het financiële toezicht op het bestuur is opgedragen, daarover heeft gerapporteerd.
3. De landelijke financiële commissie kan richtlijnen uitvaardigen ten behoeve van de financieel toezichthoudende taak voor de gehele partij.

Artikel 21 Kandidaatstelling en interne verkiezingen.

1. Het lidmaatschap van de partij is vereist om kandidaat te staan voor en de partij te vertegenwoordigen in enig vertegenwoordigend orgaan, en is tevens vereist om kandidaat te staan voor en lid te zijn van enig bestuursorgaan binnen de partij.
2. Leden, die voor enige partijfunctie binnen de partij of namens de partij voor een lidmaatschap van enig vertegenwoordigend lichaam in aanmerking wensen te komen, moeten een door het landelijk bestuur opgestelde verklaring ondertekenen, waaruit blijkt dat zij niet betrokken zijn geweest bij handelingen, uitingen of voorvallen, waaruit een fascistische of racistische gezindheid blijkt.
3. De in het tweede lid bedoelde leden moeten:
 - a) gedurende 6 maanden voor de sluiting van de interne kandidaatstelling gewoon lid, landelijk lid (alleen op landelijk niveau) of lokaal lid zijn van de partij en
 - b) uiterlijk bij sluiting van de kandidaatstelling aan hun contributieverplichtingen hebben voldaan.
4. Het landelijk bestuur kan dispensatie verlenen van de in dit lid genoemde lidmaatschapstermijnen. Het doet dit niet dan op basis van een deugdelijk gemotiveerd voorstel van het bestuur op welk niveau de kandidaat zich aanmeldt.
5. Van kandidaten voor vertegenwoordigende functies kan verwacht worden dat zij verklaren bereid te zijn een van toepassing zijnde afdrachtregeling toe te passen en bereid te zijn toepassing te geven aan een bij of krachtens het huishoudelijk reglement voorziene voorkeursstemregeling.
6. Overige vereisten inzake lidmaatschapstermijnen bij kandidaatstellingen worden geregeld in het huishoudelijk reglement.

Artikel 22 De Bestuurdersvereniging.

De bestuurdersvereniging heeft als doel het ten behoeve van de bij haar aangesloten leden bevorderen van:

- a) de kennis van het openbaar bestuur in Nederland en Europa en het functioneren daarin als politiek vertegenwoordiger of bestuurder;
- b) een beleidsmatig samenhangend optreden van de verschillende politieke vertegenwoordigers op de onderscheiden niveaus;
- c) de contacten tussen politieke vertegenwoordigers en bestuurders onderling;
- d) de externe belangenbehartiging bij onder andere het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Nadere uitwerking hiervan geschiedt bij of krachtens het huishoudelijk reglement.

Artikel 23 Beroep op het geschillencollege.

Tegen beslissingen van of namens partijorganen, anders dan het congres, die de rechtspositie van een lid of een ander

partijorgaan raken, staat voor leden en partijorganen beroep open bij het geschillencollege. Onder lid wordt mede verstaan de kandidaat die door een beslissing als bedoeld in artikel 21, vierde lid, in zijn belangen is getroffen alsmede degene die niet als lid is toegelaten. Met een beslissing wordt gelijkgesteld de al dan niet uitdrukkelijke weigering een beslissing te nemen. Bij of krachtens het huishoudelijk reglement worden nadere regels gesteld, waarin ook de beslechting van andere geschillen aan het geschillencollege kan worden opgedragen.

Artikel 24 Wijziging van de statuten.

1. Wijziging van deze statuten is mogelijk door een besluit van het congres waarin tenminste vierhonderdvijftig leden of, indien zulks minder is, drie percent van de stemgerechtigde leden bijeen is, genomen met gewone meerderheid van de uitgebrachte stemmen. Voor een wijziging van artikel 25, eerste lid, is een tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen noodzakelijk.
2. Een wijziging treedt niet eerder in werking, dan nadat een notariële akte is opgemaakt.

Artikel 25 Ontbinding van de partij.

1. Een besluit tot ontbinding van de partij wordt door het congres waarin tenminste vijftig percent van de stemgerechtigde leden bijeen is, genomen met tweederde meerderheid van de uitgebrachte stemmen.
2. Het ontbindingsbesluit geeft aan een eventueel liquidatiesaldo een met het doel van de partij strokende bestemming.
3. Bij ontbinding van de partij geschiedt de liquidatie door het landelijk bestuur.

Artikel 26 Quorum bij wijziging van de statuten of ontbinding van de partij.

1. Een besluit als bedoeld in artikel 24 of artikel 25 kan alleen worden genomen indien het congres is bijeengeroepen met de mededeling dat aldaar een dergelijk besluit zal worden voorgesteld. Indien aan de quorumvereisten bij dat congres niet wordt voldaan, wordt in het geval van artikel 24 de besluitvorming verdaagd naar een eerstvolgend congres en in het geval van artikel 25 op een termijn van dertig dagen een nieuw congres uitgeschreven met dezelfde agenda, waarbij aan de stemgerechtigde leden wordt gemeld dat het vereiste quorum dan niet aanwezig hoeft te zijn voor het nemen van rechtsgeldige beslissingen.
2. De termijn voor bijeenroeping tot een zodanig congres bedraagt tenminste dertig dagen, onder bijvoeging van het betreffende voorstel.
3. De letterlijke tekst van een voorstel tot wijziging van statuten of huishoudelijk reglement of tot ontbinding der partij wordt:
 - a) tenminste veertien dagen voor het congres bij het landelijk secretariaat ter inzage gelegd en aan de regiobesturen toegezonden, dan wel op de website van de partij gepubliceerd en;
 - b) op het congres beschikbaar gesteld.

Dit Huishoudelijk Reglement is vastgesteld tijdens het 75^e congres van D66 gehouden op 16 november 2002 te Zwolle.

HOOFDSTUK 1 – INLEIDENDE BEPALINGEN EN BESLUITVORMING

Artikel 1.1 Begrippen en definities

1. Dit en geen ander reglement kan worden aangehaald als “het huishoudelijk reglement” van de partij. Tenzij in dit reglement uitdrukkelijk wordt verwezen naar artikelen uit de statuten, hebben de verwijzingen betrekking op het huishoudelijk reglement.
2. In dit reglement wordt verstaan onder de statuten de Statuten van de Politieke Partij Democraten 66.
3. In dit reglement wordt verstaan onder partij, de Politieke Partij Democraten 66 als bedoeld in artikel 01 van de statuten.
4. In dit reglement worden de begrippen gehanteerd in de betekenis van de statuten en wordt vervolgens verstaan onder:
 - a) **amendement**: een voorstel tot wijziging van, schrapping van (een deel van), toevoeging aan dan wel in het in z'n geheel vervangen van een voorgelegde tekst;
 - b) **congresleiding**: de gezamenlijke voorzitters van het betreffende congres;
 - c) **décharge**: de ontheffing van een penningmeester van de aansprakelijkheid voor het financiële beheer, nadat betrokkene daaromtrent verantwoording heeft afgelegd;
 - d) **fungerend voorzitter**: diegene die de feitelijke leiding van een vergadering heeft;
 - e) **gemeentelijke verkiezingen**: verkiezingen voor een (deel-)gemeenteraad;
 - f) **gewoon lid**: het lid van de partij dat geen lokaal lid is;
 - g) **landelijk lid**: het gewone lid dat afstand heeft gedaan van zijn lidmaatschapsrechten op afdelingsniveau als bedoeld in artikel 2.5, vierde lid;
 - h) **landelijke verkiezingen**: verkiezingen voor beide kamers der Staten-Generaal en het Europees Parlement;
 - i) **lokaal lid**: het lokaal lid als bedoeld in artikel 3.1;
 - j) **motie**: een voorstel tot het doen van een algemene uitspraak, ofwel een verzoek of een opdracht tot een bepaalde handeling en heeft geen gevolgen voor de formulering van de alsdan ter besluitvorming voorgelegde voorstellen;
 - k) **actuele politieke motie**: een politieke motie betreffende een zaak, waarbij zich tussen 2 dagen voor sluiting van de gewone politieke moties en 5 dagen voor het congres, een onvoorzien politiek feit heeft voorgedaan en waarbij de behandeling van de motie niet kan wachten tot het volgende congres.
 - l) **overeenkomstig bestuur**: het bestuur als bedoeld in artikel 9, tweede lid, van de statuten;
 - m) **partijblad**: het partijblad als bedoeld in artikel 5.5;
 - n) **partijorganen**: alle organen van de partij, die genoemd worden in artikel 9 van de statuten, dan wel door de in dit artikel genoemde organen zijn ingesteld;
 - o) **poststemming**: de poststemming als bedoeld in artikel 1.2;
 - p) **provinciale verkiezingen**: verkiezingen voor provinciale staten of andere regionale volksvertegenwoordigingen;
 - q) **landelijke programmacommissie**: de programmacommissie als bedoeld in artikel artikel 6.2, tweede lid;
 - r) **resolutie**: (een voorstel tot het nemen van) een besluit, waarin de hoofdlijnen van een politiek programatisch standpunt zijn vervat;
 - s) **landelijk bureau**: de uitvoeringsorganisatie van het Landelijk Bestuur zoals bedoeld in artikel 5.1.6 van het huishoudelijk reglement.
 - t) **voordracht**: niet bindende aanbeveling aan het tot verkiezing of benoeming bevoegde orgaan door het daartoe aangewezen orgaan welke minimaal één kandidaat vermeldt en meer dan het aantal te verkiezen of benoemen kandidaten mag vermelden;
 - u) **voorkeursactie**: een schriftelijke actie ten gunste van één of meer kandidaten voor een bestuursfunctie dan wel een vertegenwoordigende functie namens de partij, waarbij voor verzending gegevens uit het ledenbestand noodzakelijk is;
 - v) **website**: de website van de partij als bedoeld in artikel 5.6, dan wel de website van het overeenkomstig organisatieniveau.
5. In dit reglement betekenen de volgende begrippen:
 - a) **goedkeuren** respectievelijk niet goedkeuren: het zonder aanbrengen van wijzigingen in zijn geheel aanvaarden respectievelijk verwerpen van voorstellen;
 - b) **in overeenstemming met**: dat partijorganen, dan wel partijfunctionarissen inzake de uitoefening van hun taken of bevoegdheden niet eerder kunnen handelen dan nadat daartoe toestemming is verkregen van de met name genoemde andere partijorganen of partijfunctionarissen, zonder dat daarbij deze laatsten aan één van de betrokken ander(en) iets kunnen opleggen, doch wél een veto kan uitspreken;
 - c) **in overleg met**: de partijorganen, dan wel partijfunctionarissen, elk een eigen bevoegdheid of taak

- hebben, die ze echter niet anders kan uitoefenen dan dat daarover, met behoud van ieders eigen verantwoordelijkheid, afstemming in termen van taakverdeling en coördinatie met de ander(en) is geschied;
- d) **na overleg met:** dat partijorganen, dan wel partijfunctionarissen, andere organen of functionarissen dienen te horen doch onder volledig behoud van eigen bevoegdheden beslissingen nemen, doch daarbij verplicht zijn de standpunten van die ander(en) in overweging te nemen en daar gemotiveerd op te reageren;
 - e) **vaststellen:** dat de ledenvergadering wijzigingen kan aanbrengen (recht van amendement) in voorstellen.

Artikel 1.2 Besluitvorming

1. Besluiten worden genomen met een gewone meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen tenzij in de statuten, dit reglement of een op het reglement gebaseerde regeling anders is bepaald. Blanco stemmen worden daarbij niet als geldig uitgebrachte stemmen aangemerkt. Indien bepaald is dat een besluit met een volstreekte meerderheid onderscheidenlijk tweederde meerderheid van stemmen dient te worden genomen, worden de blanco stemmen wel als geldig uitgebrachte stemmen aangemerkt en dient meer dan de helft, onderscheidenlijk tweederde van de geldig uitgebrachte stemmen vóór het voorstel te zijn uitgebracht. Bij stakende stemmen wordt een voorstel geacht te zijn verworpen.
2. Ieder stemgerechtigd lid in het desbetreffende partijorgaan mag slechts één stem uitbrengen. Stemmen kunnen niet worden uitgebracht bij volmacht.
3. Een besluit van een bestuur of een commissie van een ledenvergadering is slechts dan rechtsgeldig indien tenminste de helft van de leden van dat orgaan aan de stemming heeft deelgenomen.
4. Besluitvorming binnen een bestuur, het geschillencollege, een commissie of een platform kan naast op de in dit reglement voorgeschreven wijze tevens per post, telefonisch of digitaal plaatsvinden. In dat geval dient het conceptbesluit onder verantwoordelijkheid van de voorzitter aan ieder van de stemgerechtigde leden van dat orgaan te worden medegedeeld onder uitdrukkelijke vermelding van het tijdstip waarop uiterlijk de stem uitgebracht moet zijn.
5. Indien wordt overgegaan tot een poststemming worden alle stemgerechtigde leden op het overeenkomstige niveau in de gelegenheid gesteld door middel van een gewaarmerkt individueel stembiljet hun stem uit te brengen. De landelijke besluitvormingscommissie stelt in overeenstemming met het landelijk bestuur nadere regels.
6. Elk besluit genomen door een partijorgaan wordt vastgelegd desgevraagd ter inzage aan leden verstrekt. De vorige zin is niet van toepassing indien het een besluit van een bestuur betreft, genomen in een vergadering welke ten aanzien van dat besluit besloten is verklaard.
7. Beslissingen van besturen of commissies waartegen beroep openstaat dienen gemotiveerd te zijn en een rechtsgangverwijzing te bevatten en worden door toezending aan betrokkene(n) bekendgemaakt. Beroepstermijnen vangen aan met de bekendmaking.

Artikel 1.3 Berichtenverkeer

1. Correspondentie aan een partijorgaan kan geschieden per post, fax of e-mail gericht aan het door of namens dit orgaan aangegeven adres van dat orgaan.
2. Het uitbrengen van een stem in een digitale ledenraadpleging kan uitsluitend per e-mail plaatsvinden tenzij het bestuur een andere wijze van uitbrenging heeft vastgesteld.
3. Ten aanzien van berichten die voor een bepaald tijdstip moeten worden gegeven, geldt dat het bericht voor sluiting van de termijn op het ontvangstadres moet zijn ontvangen. De ontvangstadministratie van het partijorgaan is bindend, tenzij de verzender een eerdere ontvangst kan aantonen.
4. Kandidaatstellingen, moties en amendementen verzonden via fax of e-mail dienen binnen 5 werkdagen na sluiting van de geldende termijn per gewone post te worden bevestigd. Het derde lid is van overeenkomstige toepassing.
5. Termijnen langer dan zeven dagen en tegelijkertijd korter dan vier weken die eindigen op een zaterdag of zondag of op een op grond van de Algemene Termijnenwet erkende algemene feestdag worden verlengd tot de eerstvolgende werkdag.
6. Publicatie, bekendmaking en toezending van voorstellen en mededelingen door besturen en commissies kan geschieden via post, fax, elektronische post (e-mail), via het publiceren in het partijblad of via het plaatsen op de website van het betreffende orgaan. Van plaatsing op de website wordt mededeling gedaan per e-mail aan alle leden die hun e-mailadres bij het Landelijk bureau hebben laten registreren. Indien publicatie, bekendmaking en toezending niet geschieden per post, worden de desbetreffende voorstellen op aanvraag tegen kostprijs aan een lid toegestuurd.

Artikel 1.4 Referendum

1. Nadat een ledenvergadering een besluit heeft genomen kan deze ledenvergadering alsmede het verantwoordelijk bestuur eigener beweging binnen zes weken nadat het besluit is genomen een referendum uitschrijven. Het in een referendum voor te leggen besluit kan geen betrekking hebben op wijzigingen van de statuten, huishoudelijk reglement, de begroting of personen.
2. Voorts wordt ten aanzien van de in het eerste lid genoemde besluiten een referendum uitgeschreven op een uiterlijk vier weken nadat het besluit is genomen bij het bestuur ingediend verzoek gedaan en ondertekend door:
 - a) de fractie in het vertegenwoordigend lichaam op het overeenstemmende organisatieniveau;

- b) tenminste drie procent van de stemgerechtigde leden, of indien zulks meer is, vijftien stemgerechtigde leden, op het overeenstemmende organisatieniveau.
- Artikel 4.4, tweede lid, en de overeenstemmende bepalingen uit het afdelings- en modelreglement zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Indien op het tijdstip als bedoeld het tweede lid het quorum als bedoeld in sub b niet gehaald is, krijgen de indieners van een desondanks ingediend verzoek dat is ondertekend door tenminste één procent van de stemgerechtigde leden, een aanvullende termijn van twee weken om het quorum te halen en het verzoek op nieuw in te dienen.
 4. Het referendum vindt plaats door middel van een poststemming.
 5. Hiertoe zendt de besluitvormingscommissie aan alle stemgerechtigde leden het door de ledenvergadering genomen besluit, de vraagstelling "stemt u in met het bijgevoegde besluit", het advies van het bestuur alsmede een stembiljet.
 6. In een zitting binnen 24 uur na sluiting van de poststemming bepaalt de besluitvormingscommissie de uitslag van het referendum. Van deze zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. De landelijke besluitvormingscommissie stelt het model van het proces-verbaal vast. Bij het bepalen van de uitslag worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen die voor sluiting van de poststemming zijn ontvangen.
 7. Het referendum is slechts geldig indien tenminste tien procent van de stemgerechtigde leden of, indien zulks meer is een aantal leden dat overeenstemt met het aantal leden dat de desbetreffende ledenvergadering heeft bijgewoond, een stembiljet heeft ingezonden.
 8. Het resultaat van het referendum is bindend. Hangende de uitslag van het referendum is de uitvoering van het besluit geschorst. Indien het besluit door het referendum wordt verworpen, dan heeft het besluit geen rechtskracht. Wordt het bevestigd, dan werkt het besluit vanaf moment dat de ledenvergadering het besluit nam.
 9. De ledenvergadering en het verantwoordelijk bestuur kunnen eigener beweging besluiten ten aanzien van een conceptbesluit inhoudende een politieke stellingname een referendum uit te schrijven. Voorts wordt ten aanzien van een door de aanvragers geformuleerd conceptbesluit inhoudende een politieke stellingname een referendum uitgeschreven op een bij het bestuur ingediend verzoek gedaan en ondertekend door:
 - a) de fractie in het vertegenwoordigende lichaam op het overeenkomstige organisatieniveau;
 - b) tenminste drie procent van de stemgerechtigde leden, of indien zulks meer is, vijftien stemgerechtigde leden, op het overeenstemmende organisatieniveau.
 10. Het tweede lid, tweede zin, vierde, vijfde en zesde lid zijn van overeenkomstige toepassing. Voor de geldigheid van een in dit lid bedoeld referendum geldt geen quorum. Een in een referendum aangenomen besluit geldt als een besluit van de ledenvergadering.

Artikel 1.5 Ledenraadpleging

Ieder bestuur is bevoegd over te gaan tot de invoering van de ledenraadpleging. Indien het daartoe overgaat stelt het bestuur een regeling vast, waarin regelingen worden getroffen voor:

- a) de vereisten waaraan een verzoek om een ledenraadpleging moet voldoen;
- b) het quorum voor de geldigheid van de uitslag;
- c) de onderwerpen waarover een ledenraadpleging mogelijk is;
- d) de wijze waarop de vraagstelling wordt vastgesteld;
- e) de wijze waarop de informatievoorziening omtrent de ledenraadpleging plaatsvindt;
- f) de wijze waarop de poststemming, zo nodig in afwijking van artikel 1.2, vijfde lid, wordt ingericht, waarbij bepaald kan worden dat de stemming digitaal geschiedt.

Artikel 1.6 Methode voor het verkiezen van personen

1. Het tweede tot en met zevende lid is van toepassing op het verkiezen van personen ter vervulling van plaatsen op kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen en voor de vervulling van meerdere gelijke vacatures in een bestuur of commissie op elk organisatieniveau in de partij. Het achtste en negende lid zijn van toepassing op het verkiezen van personen als lijsttrekker, lid van een bestuur, commissie of geschillencollege op elk organisatieniveau in de partij indien geen sprake is van meerdere gelijke vacatures. Indien op decentraal niveau geen permanente verkiezingscommissie is ingesteld, benoemt de ledenvergadering een verkiezingscommissie ad hoc.
2. Alle stemgerechtigden ontvangen een lijst, waarop alle kandidaten in willekeurige volgorde zijn vermeld, alsmede een stembiljet.
3. De stemgerechtigden stemmen door op het stembiljet tenminste een minimum en ten hoogste een maximum, door het verantwoordelijke bestuur te bepalen, aantal namen van verschillende kandidaten te noteren in volgorde van hun voorkeur. Indien het betreft een verkiezing ter vervulling van vacatures in een bestuur of commissie, is het aantal namen dat ten hoogste op het stembiljet mag worden genoteerd gelijk aan het aantal te vervullen vacatures.
4. De stembiljetten worden bij de desbetreffende verkiezingscommissie ingeleverd en geteld.
5. De verkiezingscommissie bepaalt de uitslag als volgt.
 - a) Aan op de stembiljetten als eerste voorkeur aangegeven kandidaten wordt een stemwaarde toegekend, die overeenkomt met het aantal namen dat ten hoogste op het stembiljet mag worden ingevuld. Van de als eerstvolgende voorkeur aangegeven kandidaat wordt een stemwaarde toegekend die één minder bedraagt, en zo vervolgens. De aan elke kandidaat aldus toegekende stemwaarden worden bijeen geteld.

- b) De kandidaat, die het hoogste stemwaardetotaal verwerft wordt als eerste gekozen, c.q. vervult de eerste plaats op de lijst. De kandidaat die het op één na hoogste stemwaardetotaal verwerft wordt als tweede gekozen, c.q. vervult de tweede plaats op de lijst, en zo vervolgens, totdat zoveel kandidaten zijn gekozen als er vacatures, c.q. plaatsen op de lijst te vervullen zijn.
 - c) Hebben twee of meer kandidaten hetzelfde stemwaardetotaal, dan is van hen gekozen de kandidaat, die het grootste aantal malen als eerste voorkeur op een stembiljet is vermeld; indien dit aantal gelijk is, is van hen gekozen de kandidaat die het grootste aantal malen als tweede voorkeur is vermeld, en zo vervolgens.
6. Een stembiljet is geldig als het is ingevuld conform het derde lid. Indien op het stembiljet een niet-kandidaat is aangegeven, wordt het geacht deze informatie niet te bevatten. Als een kandidaat op één stembiljet meerdere malen is aangegeven, wordt daarvan slechts de hoogste voorkeur in aanmerking genomen. Indien op een stembiljet een voorkeur zodanig is aangegeven, dat twijfel ontstaat ten aanzien van de bedoeling van de betrokken kiesgerechtigde, wordt deze voorkeur van onwaarde geacht. In alle andere gevallen, die afwijken van het bepaalde in het derde lid bepaalt de verkiezingscommissie ten aanzien van de geldigheid.
 7. In een zitting binnen vierentwintig uur na sluiting van deze poststemming bepaalt de verkiezingscommissie de uitslag van de poststemming. Van deze zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. Bij het bepalen van de uitslag van de stemming worden slechts die stembiljetten in aanmerking genomen, die voor de sluitingsdatum van de poststemming zijn ontvangen. De commissie maakt de uitslag door toezending van het proces-verbaal "bepaling uitslag poststemming" bekend aan de kandidaten en het landelijk bestuur.
 8. Gestemd wordt door op het stembiljet een of meer kandidaten te noteren, in volgorde van voorkeur. Op het stembiljet wordt de mogelijkheid gegeven blanco te stemmen. Een stembiljet geldt in eerste instantie als een stem van de eerste voorkeur. Een kandidaat met meer dan de helft der geldige stemmen is gekozen.
 9. Indien geen kandidaat aan deze voorwaarde voldoet wordt de kandidaat met het geringste aantal biljetten afgewezen. Hebben tenminste twee kandidaten een zelfde geringste aantal biljetten, dan wordt door loting bepaald welke kandidaat wordt afgewezen. Elk van de biljetten voor de afgewezen kandidaat wordt toegekend aan de erop genoemde kandidaat van eerstvolgende voorkeur, die nog niet is afgewezen. Biljetten waarop geen verdere voorkeur wordt genoemd, zijn uitgeput. Een kandidaat met meer dan de helft van de niet uitgeputte biljetten is gekozen.

Artikel 2.1 Aanvang lidmaatschap

1. Aanmelding voor het lidmaatschap geschiedt bij het landelijk bureau. Het landelijk bestuur kan, indien de redelijkheid en de billijkheid dat eisen, alvorens te besluiten tot toelating van een lid of een groep leden, een onderzoek (doen) instellen. De betrokkene wordt na het besluit tot onderzoek onverwijld op de hoogte gesteld van het instellen van dit onderzoek. Dit besluit kan binnen 6 weken na registratie van de aanmelding genomen worden. Het onderzoek zelf dient binnen een maand te zijn afgerond.
2. In afwijking van het eerste lid, eerste zin, geschiedt de aanmelding voor het lokaal lidmaatschap bij het afdelingsbestuur. Het afdelingsbestuur draagt zorg voor registratie van deze leden bij het landelijk bureau.
3. Het lidmaatschap gaat in op de registratiedatum van ontvangst van de aanmelding, mits de eerste contributiebetaling binnen de gestelde termijnen bij de landelijke penningmeester is binnengekomen, dan wel op het tijdstip van het bestuursbesluit tot toelating. Indien het landelijk bestuur op grond van onderzoek besluit tot niet-toelating als lid, wordt een eventueel reeds betaalde contributie gerestitueerd en wordt het lidmaatschap geacht niet te zijn ingegaan.
4. Na afvoering als lid wegens contributieschuld wordt het lidmaatschap geacht wederom in te gaan op de datum waarop de contributieschuld is voldaan.

Artikel 2.2 Contributie

1. Het contributiejaar is gelijk aan het kalenderjaar.
2. De contributies worden geïnd door de penningmeester van het landelijk bestuur, die ervoor zorg draagt dat de leden tijdig een verzoek tot betaling ontvangen en bij niet betaling eenmaal aan hun verplichting worden herinnerd. In afwijking hiervan wordt de contributie van een lokaal lid geïnd door de penningmeester van het afdelingsbestuur.

Artikel 2.3 Contributiebetaling

1. De contributie van enig jaar dient te zijn voldaan op 1 februari van dat jaar, dan wel binnen drie maanden na aanmelding als lid, dan wel bij contributiebetaling in termijnen, telkenmale binnen een maand na aanvang van die termijn.
2. De betaling van de contributie kan in termijnen plaatsvinden op voorwaarde, dat door het lid een ondertekende verklaring wordt afgegeven dat de contributie zal worden voldaan door een machtiging tot periodieke overboeking van een rekening bij een bank dan wel dat het lid akkoord gaat met automatische incasso. Een nieuw lid is de eerste maal tenminste de minimumcontributie in eenmaal verschuldigd.
3. Indien op data, bedoeld in het eerste lid niet aan de contributieverplichting is voldaan, is het landelijk bestuur gerechtigd de toezending van partijblad alsmede de overige aan het lidmaatschap verbonden rechten op te schorten. Van dit besluit wordt aan het lid mededeling gedaan.
4. De termijn, bedoeld in artikel 6, eerste lid, sub c van de statuten wordt geacht te zijn verstreken, indien op 1 februari van enig jaar niet aan de contributieverplichting over het voorgaande jaar is voldaan. De betreffende leden ontvangen hiervan uiterlijk een maand tevoren schriftelijk bericht.

Artikel 2.4 Besluit tot niet-toelating

Het besluit tot niet-toelating als lid als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de statuten, tot opzegging of roeyement als lid, zoals bedoeld in artikel 6, eerste lid, sub c en d van de statuten, alsmede tot opschorting als bedoeld in artikel 2.3, derde lid, dient onder vermelding van de gronden onverwijld, doch in elk geval binnen één maand aan het desbetreffende lid te worden bekendgemaakt. Het besluit tot niet-toelating als lid en tot roeyement worden met bericht van ontvangst en onder vermelding van de beroepsmogelijkheid, aan de betrokkene bekendgemaakt..

Artikel 2.5 Lidmaatschapsrechten

1. Met inachtneming van het in de statuten en het huishoudelijk reglement bepaalde, heeft ieder lid het recht:
 - a) alle ledenvergaderingen bij te wonen, aan de discussie deel te nemen en te stemmen in die vergaderingen waarvan het als zodanig deel uitmaakt; een lid is stemhebbend in slechts één binnen- of buitenlandse afdeling en in slechts één regio;
 - b) zijn stem uit te brengen bij de aanwijzing van kandidaten die door de partij gesteld worden bij de verkiezing voor een vertegenwoordigend lichaam;
 - c) kandidaat te staan voor bestuursfuncties;
 - d) kandidaat te staan voor verkiezing in bijzondere organen, commissies en raden van de partij;
 - e) kandidaat te staan namens de partij voor een vertegenwoordigend lichaam;
 - f) bestuursvergaderingen, na voorafgaande melding bij het bestuur, als toevoerder bij te wonen, met dien verstande, dat de fungerend voorzitter in bijzondere gevallen de vergadering geheel of gedeeltelijk besloten kan doen verklaren.
2. De rechten aan het lidmaatschap verbonden kunnen worden uitgeoefend zodra aan de jaarlijkse contributieverplichting is voldaan en het lid in de voor het betreffende organisatie-niveau laatst vervaardigde ledenlijst is opgenomen. Op landelijk niveau geldt als ledenlijst de centrale geautomatiseerde ledenadministratie.
3. Een lokaal lid van de partij heeft de in het eerste lid bedoelde rechten alleen op het afdelingsniveau.
4. Voor de toepassing van artikel 21, derde lid, van de statuten dient de aanvang van het lokaal lidmaatschap te blijken uit een uiterlijk zes maanden voor de sluiting van de interne kandidaatstelling bij het landelijk bureau door of namens het afdelingsbestuur ingediende kopie of uittreksel van de lijst van lokale leden van de afdeling

5. Een gewoon lid kan afstand doen van de in het eerste lid bedoelde rechten op afdelingsniveau, waarna hij aangemerkt wordt als landelijk lid
6. De rechten verbonden aan het lidmaatschap zijn niet overdraagbaar.

Artikel 2.6 Donateurs

Donateurs zijn allen die geen gewoon lid zijn van de partij en jaarlijks vrijwillig bijdragen aan de geldmiddelen van de partij. Aanmelding als donateur geschiedt bij het landelijk bureau.

Artikel 2.7 Onverenigbaarheden

1. In aanvulling op het gestelde in de statuten en voor zover niet reeds bij wet is geregeld is het lidmaatschap van vertegenwoordigende lichamen niet verenigbaar met het ambt van minister, staatssecretaris, commissaris der Koningin of voorzitter van een openbaar lichaam of gewestraad of burgemeester. Voor een burgemeester geldt de onverenigbaarheid niet met het lidmaatschap van de Eerste Kamer.
2. Onverminderd het bepaalde in de statuten is het lidmaatschap van een vertegenwoordigend lichaam op overeenkomstig niveau onverenigbaar met het lidmaatschap van het bestuur, de besluitvormingscommissie en de financiële commissie. Ten aanzien van de leden van het Europees parlement gelden de onverenigbaarheden die gelden ten aanzien van de leden van de Staten-Generaal.
3. Het lidmaatschap van het bestuur is op overeenkomstig niveau onverenigbaar met het lidmaatschap van een vertegenwoordigend lichaam, de besluitvormingscommissie en de financiële commissie.
4. Het lidmaatschap van de verkiezingscommissie is op overeenkomstig niveau onverenigbaar met het kandidaat zijn voor een vertegenwoordigend lichaam onderscheidenlijk het bestuur en het lidmaatschap van een stemadviescommissie op hetzelfde niveau. Het kandidaat zijn schorst het lidmaatschap van de commissie op tot het moment van vaststelling van de uitslag van de verkiezing.
5. Het lidmaatschap van het Geschillencollege is onverenigbaar met het lidmaatschap van het landelijk bestuur, een door het congres ingestelde commissie, de landelijke programmacommissie, de Staten-Generaal of het Europees Parlement alsmede met het kandidaat zijn voor een vertegenwoordigende functie op landelijk niveau. Indien een lid van het college een partijfunctie heeft binnen dezelfde regio of afdeling als die waar een geschil zich voordoet, verschoont hij zich.
6. Het lidmaatschap van een besluitvormingscommissie is onverenigbaar met dat van de programmacommissie op overeenkomstig niveau.
7. Voorgaande onverenigbaarheden gaan in op het moment van benoeming. In afwijking hiervan gaan de onverenigbaarheden met het kandidaat zijn voor een vertegenwoordigend lichaam in op de dag waarop men zich kandidaat stelt, met dien verstande dat betrokkene onmiddellijk aftreedt als lid van het desbetreffende orgaan en het overeenkomstige bestuur hiervan op de hoogte stelt.

Artikel 2.8 Dispensatie

1. Ten aanzien van de uitsluitend op dit reglement gebaseerde onverenigbaarheden en ten aanzien van de verplichte lidmaatschapstermijn voorafgaand aan kandidaatstelling kan het landelijk bestuur op verzoek van het betrokken bestuur en op landelijk niveau de betrokken kandidaat dispensatie verlenen. In het geval van een verzoek daartoe en indien er overigens geen redenen zijn om een kandidaat te weigeren, gaat de verkiezingscommissie tot een voorwaardelijke acceptatie van de kandidatuur over.
2. Het schriftelijke en gemotiveerde verzoek dient binnen te zijn uiterlijk drie dagen na sluiting kandidaatstelling.
3. Bij een dispensatieverzoek voor een functie op landelijk niveau kan het landelijk bestuur andere organen horen, alvorens een besluit te nemen.
4. Het landelijk bestuur maakt binnen vijftien dagen na het verzoek zijn beslissing bekend aan het betreffende lid, het betrokken bestuur, de betrokken verkiezingscommissie, de overige kandidaten of de bij onverenigbaarheid overige leden van de betrokken organen.
5. De beroepstermijn bedraagt twee dagen na bekendmaking, het Geschillencollege doet binnen drie dagen na ontvangst van het beroepschrift uitspraak.

Artikel 2.9 Passief kiesrecht en aanmelding als kandidaat

1. Het passief kiesrecht namens D66 bij deelname aan verkiezingen voor vertegenwoordigende lichamen staat slechts open voor leden die volgens de Kieswet het passief kiesrecht hebben voor de desbetreffende verkiezingen. Landelijke leden als bedoeld in art. 2.5, vierde lid, hebben op gemeentelijk niveau geen passief kiesrecht namens D66.
2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid kan ieder gewoon lid zich kandidaatstellen voor een plaats op een kandidatenlijst voor de verkiezingen voor vertegenwoordigende lichamen en/of het lidmaatschap van een bestuur, bijzonder orgaan of commissie van de ledenvergadering, indien hij/zij aan de in de statuten en het huishoudelijk reglement gestelde voldoet, door zich aan te melden door middel van een kandidaatstellingsformulier, de landelijke verkiezingscommissie stelt daartoe een model vast. Het orgaan dat het formulier ontvangt bevestigt de ontvangst per omgaande. Het door de verkiezingscommissie bijgehouden register van aanmeldingen en de kandidaatgegevens staan vanaf binnenkomst ter inzage van het bestuur.
3. Voorts dient de kandidaat bij ieder aanmelding:
 - a) te voldoen aan de voorwaarden genoemd in de statuten, het huishoudelijk reglement en van toepassing zijnde reglementen;
 - b) een verklaring over te leggen als bedoeld in artikel 21, tweede lid van de statuten;
 - c) te verklaren geen lid te zijn van een andere politieke partij;
 - d) een aantal persoonlijke gegevens (naam, adres, woonplaats, telefoonnummer, e-mail-adres en eventueel website-adres, geboortedatum, geboorteplaats, beroep, maatschappelijke functies) en

- gegevens omtrent huidige en vorige partijfuncties te verstrekken. De landelijke verkiezingscommissie stelt de wijze waarop de toelichting kan worden gegeven vast. Deze toelichting mag geen verklaringen bevatten, die strijdig zijn met de overige bij de kandidaatstelling gevraagde verklaringen en hierin mogen geen namen van andere leden of van partijorganen als referentie worden vermeld;
- e) bij te voegen een ontslagbrief uit de huidige functie per datum van benoeming in de nieuwe (met de huidige onverenigbare) functie ; deze brief wordt verzonden door de verkiezingscommissie op de dag dat de benoeming is geschied;
 - f) te verklaren of de kandidaat zich kandidaat heeft gesteld voor andere vertegenwoordigende lichamen, en zo ja, voor welke;
 - g) aan te geven of hij/zij voor een andere partij dan de partij vertegenwoordigende functies dan wel partijfuncties heeft vervuld;
- en in het geval van kandidaatstelling voor een plaats op een lijst voor een vertegenwoordigend lichaam:
- h) te verklaren dat de kandidaat indien bij de verkiezingen andere kandidaten meer stemmen behalen terwijl zij meer dan 15 % van de kiesdrempel behalen, deze kandidaten voor laat gaan bij de benoeming tot volksvertegenwoordiger;
 - i) te verklaren bereid te zijn om bij verkiezing of opvolging de functie te aanvaarden en de volle zittingstermijn te vervullen; indien de verkiezing gepaard gaat met het indienen van verschillende samengestelde lijsten, dient betrokkene een ongedateerde bedankbrief bij te voegen, alsmede de benodigde set machtigingen; de landelijke verkiezingscommissie gebruikt deze brief en de machtigingen teneinde de bij de verkiezingen door de kiezers vastgestelde lijstvolgorde te handhaven bij tussentijdse opvolging;
 - j) te verklaren bereid te zijn om na verkiezing de vertegenwoordigende taak naar behoren te vervullen, desgevraagd verantwoording af te leggen tegenover de leden, afstand te doen van alle door of op grond van de statuten en het huishoudelijk reglement als onverenigbaar aangemerkte functies en de verplichting op zich te nemen de zetel ter beschikking te stellen wanneer het lidmaatschap van de partij eindigt;
 - k) een opgave te verstrekken van een of meer beleidsonderdelen waarmee de kandidaat zich na verkiezing in het bijzonder wil belasten;
 - l) te verklaren of kandidaat betrokkene lid is dan wel op de kandidatenlijst staat van vertegenwoordigende lichamen, en zo ja, van welke en op welke plaats(en);
4. In een zitting binnen 24 uur na sluiting van de aanmeldingstermijn bepaalt de verkiezingscommissie welke kandidaten worden geaccepteerd en welke kandidaten worden afgewezen. Van deze zitting wordt proces-verbaal opgemaakt. De commissie is gehouden is na te gaan of aan de voor de kandidaatstelling geldende voorwaarden wordt voldaan. Een aanmelding wordt geweigerd indien:
 - a) de feitelijke gegevens, bedoeld in dit hoofdstuk onjuist of onvolledig zijn;
 - b) de verkiezingscommissie beschikt over schriftelijke aanwijzingen die ernstige twijfels oproepen over de juistheid van de afgelegd verklaringen;
 - c) de aanmelding na het gepubliceerde sluitingstijdstip wordt ontvangen.
 5. Uiterlijk de tweede werkdag na sluiting van de kandidaatstelling wordt door de verkiezingscommissie aan de kandidaat bericht van (niet)-acceptatie verzonden. Uiterlijk drie dagen na verzending van het bericht van niet-acceptatie kan beroep worden ingesteld bij het Geschillencollege, dat uiterlijk binnen 7 werkdagen uitspraak doet. Indien de aanmelding wordt aanvaard, wordt de betreffende kandidaat een acceptatiebevestiging gezonden. Indien de aanmelding wordt geweigerd, zendt de verkiezingscommissie hiervan bericht aan de kandidaat met opgave van redenen.
 6. In het geval van afwijzing van kandidaten voor het lidmaatschap van een bestuur, commissie van de ledenvergadering op decentraal niveau of voor het Geschillencollege bedraagt de beroepstermijn drie dagen na de sluiting van de aanmeldingstermijn en doet het geschillencollege uiterlijk vierentwintig uur voor de aanvang van de ledenvergadering uitspraak. Indien het geschillencollege niet in staat is te beslissen, wordt de verkiezing opgeschort tot een eerstvolgende ledenvergadering.
 7. Een kandidaat die zich terugtrekt nadat de aanmelding is aanvaard, dient dit onverwijld schriftelijk aan de verkiezingscommissie te melden. Indien de kandidatenopgave en stembiljetten reeds gedrukt zijn, blijft betrokkene als kandidaat gehandhaafd, maar wordt bij de uitslagbepaling buiten beschouwing gelaten.

Artikel 2.10 Lidmaatschap van besturen, commissies en het Geschillencollege

1. De leden van besturen, bijzondere organen en permanente commissies van de ledenvergadering worden voor de tijd van drie jaar gekozen, en zijn slechts éénmaal als zodanig onmiddellijk herkiesbaar. De periode van drie jaar wordt verlengd met ten hoogste drie maanden indien in de periode gelegen drie maanden voor het einde van deze periode geen ledenvergadering heeft plaatsgevonden, Indien een lid van een orgaan aftreedt voordat de termijn van drie jaar is verstreken en gekozen wordt in een andere functie binnen dat orgaan, geldt voor deze verkiezing de termijn die resteert tot een maximum zittingstermijn van zes jaar is bereikt.
2. Onverminderd het bepaalde in het vijfde lid eindigt het lidmaatschap van bovenstaande organen
 - a) door verloop van de zittingsduur als bedoeld in het eerste lid;
 - b) doordat het lid voor het lidmaatschap van het orgaan bedankt;
 - c) doordat het lidmaatschap van de partij eindigt of wordt opgeschort;
3. Bij tussentijdse vacatures in deze organen wijst het betrokken orgaan, bij besturen al dan niet uit hun midden, een functiewaarnemer aan voor de periode tot de eerstvolgende ledenvergadering waarop de vacature kan worden vervuld.

4. Een orgaan kan uit zijn midden een of meer plaatsvervangend voorzitters aanwijzen. Indien de voorzitter van een orgaan tussentijds aftreedt, neemt de (eerste) plaatsvervangend voorzitter zijn taken waar, totdat door de eerstvolgende ledenvergadering een nieuwe voorzitter is gekozen.
5. Neemt de ledenvergadering een motie van wantrouwen aan tegen een orgaan in zijn geheel, dan dient dit onverwijld in zijn geheel af te treden. De dagelijkse gang van zaken wordt afgehandeld door het afgetreden orgaan. Het desbetreffende orgaan roept binnen drie maanden een ledenvergadering bijeen om de ontstane vacatures te vervullen. De ledenvergadering kan een motie van wantrouwen aannemen tegen een lid van een orgaan, dat dan onverwijld dient af te treden. Dat aftreden wordt beschouwd als "tussentijds vacant worden", zoals bedoeld in het tweede lid en dienovereenkomstig behandeld.
6. Het bestuur meldt de vacatures in de in het eerste lid genoemde organen aan de leden. Het maakt daarbij de door het bestuur vastgestelde aanmeldingstermijn bekend. Op landelijk niveau vangt deze termijn ten laatste vijf weken voor het congres aan en eindigt deze op de vrijdag gelegen een week voor het congres, de aanmelding dient te geschieden bij de landelijke verkiezingscommissie. Op decentraal niveau geschiedt de aanmelding bij het in het van toepassing zijnde reglement van het aangewezen partijorgaan. Het door een verkiezingscommissie bijgehouden register van aanmeldingen en de kandidaat-gegevens staan vanaf binnenkomst ter inzage van het overeenkomstige bestuur.
7. Het houden van voorkeursacties ten gunste van één of meer kandidaten is toegestaan, onder de voorwaarden dat:
 - a) er op geen enkele wijze ten nadele van de overige kandidaten wordt gesproken of gehandeld in woord noch geschrift;
 - b) indien sprake is van verzending aan leden waar een selectie uit het ledenbestand nodig is, het landelijk bureau dan wel het bestuur op overeenkomstig niveau op kosten van de actievoerders als "verzendshuis" optreedt;
 - c) actievoerders overigens geen gebruik maken van adressenbestanden van de partij.
8. Voorkeursacties dienen ter goedkeuring te worden voorgelegd aan het overeenkomstig bestuur. Het overeenkomstig bestuur kan nadere regelen stellen over de wijze van uitvoering van voorkeursacties teneinde onevenredige benadeling van andere kandidaten te voorkomen en ter invulling van zijn bevoegdheid tot het verlenen van goedkeuring.
9. Tijdens de ledenvergadering welke dient te voorzien in de ontstane vacature(s) worden de kandidaten in staat gesteld hun kandidatuur persoonlijk te ondersteunen op een door de verkiezingscommissie nader te bepalen wijze. Individuele leden hebben het recht na de presentatie van de kandidaten mondelinge stemadviezen te geven. De voorzitter distribueert de spreektijd.
10. Het desbetreffende orgaan heeft het recht een schriftelijke en gemotiveerde aanbeveling te doen aan de ledenvergadering met betrekking tot de vervulling van vacatures.
11. Ongeacht of er voor interne partijfuncties één of meerdere kandidaten beschikbaar zijn, vindt altijd stemming plaats op de in artikel 1.6 voorgeschreven wijze.
12. Benoeming anders dan door een ledenvergadering van leden van een commissie ingesteld door een bestuur geschiedt voor een in het benoemingsbesluit vermelde termijn, welke termijn ten hoogste de tijd van drie jaar bedraagt. Leden zijn slechts éénmaal als zodanig onmiddellijk herbenoembaar.

Artikel 3.1 De afdeling

1. In een gemeente kan één afdeling bestaan. Een afdeling kan het grondgebied van meer dan een gemeente omvatten. De leden geregistreerd in een gemeente die tot het werkgebied van een afdeling behoort, zijn lid van die afdeling.
2. Een nieuwe afdeling kan worden opgericht door een besluit van tenminste twintig in het werkgebied van de op te richten afdeling geregistreerde stemgerechtigde leden in vergadering bijeen. Het bestaan van een nieuwe afdeling wordt vastgesteld door het regiobestuur naar aanleiding van een door tenminste twintig, in de bewuste afdeling, geregistreerde stemgerechtigde leden die samen de meerderheid vormen van het aantal leden dat binnen de grenzen van de bewuste afdeling is geregistreerd. Ondertekend verzoek. Het bestuur toetst in dit verband slechts of het verzoek voldoet aan bovenstaande vereisten.
3. Twee of meer afdelingen kunnen fuseren door middel van besluiten van de afdelingsledenvergaderingen van ieder van de bij de fusie betrokken ledenvergaderingen. Hiervan wordt door de betrokken besturen melding gedaan aan het regiobestuur en het landelijk bestuur.
4. De grenzen van een afdeling dienen samen te vallen met de grenzen van één of meer gemeenten. De regionale ledenvergadering is bevoegd tot het zo nodig wijzigen van grenzen van afdelingen, waarbij zij niet treedt in de bevoegdheden zoals geregeld in het tweede lid. Het regiobestuur doet een dergelijk voorstel in ieder geval indien het ledental van een afdeling beneden de tien is gekomen. Na een wijziging van grenzen doet het regiobestuur hiervan mededeling aan de betrokken besturen en het landelijk bestuur.
5. In het geval van gemeentelijke herindeling past het regiobestuur de grenzen van de afdeling aan de herindeling aan en voegt zo nodig afdelingen samen. Het regiobestuur doet hiervan mededeling aan de betrokken besturen en het landelijk bestuur.
6. Na een wijziging van afdelingsgrenzen, fusie of samenvoeging van afdelingen draagt het regiobestuur zorg voor het uitschrijven van een ledenvergadering(en) in de betrokken afdelingen teneinde te komen tot verkiezing van de afdelingsbesturen en commissies van de afdelingsledenvergadering.
7. Buiten Nederland kan per duidelijk territoriaal afgebakend gebied één buitenlandse afdeling bestaan. De leden geregistreerd in het werkgebied van die afdeling zijn lid van die afdeling. Het eerste tot en met zesde lid zijn overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de bevoegdheden van organen op regionaal niveau berusten bij overeenstemmende organen op landelijk niveau en dat voor gemeente(n) wordt gelezen land(en).
8. Het bestuur is verantwoordelijk voor het voorleggen van ontwerp teksten voor het gemeentelijk verkiezingsprogramma aan de ledenvergadering. De ledenvergadering kan het bestuur machtigen bedoelde ontwerp teksten ter goedkeuring in plaats van ter vaststelling aan haar voor te leggen.
9. Iedere afdelingsledenvergadering stelt in aanvulling op dit reglement een afdelingsreglement op dat in ieder geval bepalingen bevat inzake de bevoegdheden van het afdelingsbestuur, de wijze van samenstelling van de financiële commissie en de verkiezingscommissie alsmede de vaststelling van de kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen. Het afdelingsreglement mag niet in strijd zijn met de statuten en/of het huishoudelijk reglement. In het bijzonder kan van hoofdstukken 1, 2, 3 en 10 van dit reglement niet worden afgeweken.
10. In het afdelingsreglement kan het bestuur worden aangemerkt als verkiezingscommissie. Indien een van de bestuursleden zich kandideert voor het bestuur of voor een vertegenwoordigend lichaam is zijn bestuurslidmaatschap in de hoedanigheid van verkiezingscommissielid opgeschort.
11. In het afdelingsreglement kan bepaald worden dat het lidmaatschap van de afdeling tevens wordt opengesteld voor lokale leden. De afdelingsvergadering stelt de contributiehoogte van lokale leden vast.
12. De afdeling zendt het afdelingsreglement aan het landelijk bestuur. Het landelijk bestuur is bevoegd het afdelingsreglement te vernietigen indien dit reglement in strijd is met de letter of strekking van de statuten en/of het huishoudelijk reglement. Indien de afdeling geen afdelingsreglement heeft vastgesteld is het door het landelijk bestuur vastgestelde modelreglement van toepassing.
13. Indien een door de afdeling vastgesteld verkiezingsprogramma in strijd is met een geldend landelijk of provinciaal verkiezingsprogramma, dan geldt dit landelijk respectievelijk provinciaal programma.

Artikel 3.2 De deelafdeling

1. Binnen een afdeling kunnen deelafdelingen bestaan. Een deelafdeling omvat het grondgebied van een of meer volledige deelgemeenten of gemeenten. De leden geregistreerd in een deelgemeente, stadsdeel of gemeente die tot het werkgebied van een deelafdeling behoort zijn lid van die deelafdeling.
2. Het vorige artikel, tweede tot en met zesde lid, is zijn van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de bevoegdheden van de regionale vergadering en het regiobestuur liggen bij de afdelingsledenvergadering en het afdelingsbestuur, voor gemeente wordt gelezen (deel)gemeente en voor afdeling(-sledenvergadering) wordt gelezen deelafdeling(-sledenvergadering).
3. Indien een deelafdeling is ingesteld, zijn de overige bepalingen in dit reglement ten aanzien van (organen van) afdelingen van overeenkomstige toepassing op (organen) van deelafdelingen.

Artikel 3.3 De regio

1. In iedere provincie bestaat één regio. De leden geregistreerd in een provincie zijn lid van de regio waarvan het werkgebied de desbetreffende provincie omvat.
2. Het bestuur is verantwoordelijk voor het voorleggen van ontwerp teksten van het provinciaal verkiezingsprogramma aan de ledenvergadering. De ledenvergadering kan het bestuur machtigen bedoelde

- ontwerpteksten ter goedkeuring in plaats van ter vaststelling aan haar voor te leggen.
3. Iedere regionale ledenvergadering stelt in aanvulling op dit reglement een regioreglement op dat in ieder geval bepalingen bevat inzake de bevoegdheden van het regiobestuur alsmede de vaststelling van de kandidatenlijsten voor vertegenwoordigende lichamen. Het regioreglement mag niet in strijd zijn met de statuten en/of het huishoudelijk reglement. In het bijzonder kan van hoofdstukken 1, 2, 3 en 10 van dit reglement niet worden afgeweken..
 4. De regio zendt het regioreglement aan het landelijk bestuur. Het landelijk bestuur is bevoegd het regioreglement te vernietigen indien dit reglement in strijd is met de letter of strekking van de statuten en/of het huishoudelijk reglement. Indien de regio geen regioreglement heeft vastgesteld is het door het landelijk bestuur vastgestelde modelreglement van toepassing.
 5. Indien een door de regio vastgesteld verkiezingsprogramma in strijd is met een geldend landelijk verkiezingsprogramma, dan geldt dit landelijk verkiezingsprogramma.
 6. De regionale ledenvergadering is bevoegd tot het aan de hand van een voorstel van het regiobestuur instellen en opheffen van een subregio waarvan het grondgebied niet regiogrensoverschrijdend is. Zij reglementeert daarbij de taak, inrichting en financiering. Indien de betrokken subregio grensoverschrijdend is, bevestigen deze bevoegdheden bij de betrokken regio's waarvan bij besluitvorming ter zake de aantallen geldig uitgebrachte stemmen in elk van deze regio's bij elkaar worden opgeteld.
 7. Organen van subregio's zijn partijorganen in de zin van het huishoudelijk reglement.
 8. Indien een subregio is ingesteld, zijn de overige bepalingen in dit reglement ten aanzien van (organen van) regio's van overeenkomstige toepassing op (organen) van subregio's.

Artikel 3.4 Taken en bevoegdheden landelijke partijorganen ten aanzien van het decentraal niveau

1. In geval van het ontstaan van een onwerkbaar bestuurlijke situatie op (sub)regionaal of afdelingsniveau, is het landelijk bestuur bevoegd op desbetreffend niveau een ledenvergadering bijeen te roepen. De agenda van die ledenvergadering bevat uitsluitend voorstellen van het landelijk bestuur om een werkbaar situatie te bewerkstelligen. Indien de betreffende ledenvergadering niet leidt tot een werkbaar situatie, heeft het landelijk bestuur het recht dwingend een maatregel op te leggen. De beroepstermijn tegen deze maatregel bedraagt achtenveertig uur na bekendmaking van de maatregel. Het beroep kan slechts worden ingesteld op de grond dat de maatregel van het landelijk bestuur kennelijk onredelijk is.
2. De landelijke financiële commissie als bedoeld in artikel 5.10 heeft tot taak te beslissen omtrent décharge van een regio- of afdelingspenningmeester, indien de betrokken ledenvergadering nalaat décharge te verlenen.
3. Het Geschillencollege beslecht in overeenstemming met hoofdstuk 10 geschillen op alle niveaus tussen leden en partijorganen, met uitzondering van het congres.
4. De Landelijke Verkiezingscommissie heeft onder de voorwaarden genoemd in artikel 3.5 lid 6 bevoegdheden op alle niveaus inzake besluiten tot herstemming. Ex artikel 7.3 kan de Landelijke Verkiezingscommissie ook voor alle niveaus aanwijzingen geven met betrekking tot de verkiezingen.
5. Het Landelijk Bestuur heeft onder de voorwaarden genoemd in artikel 7.14 de bevoegdheid tot het schrappen van een lid van de kandidatenlijst.
6. De Landelijke Besluitvormingscommissie heeft ingevolge artikel 4.5 lid 4 bovendien tot taak het instrueren van regio's en afdelingen inzake besluitvormingsprocedures.

Artikel 3.5 Gemeentelijke en provinciale verkiezingen

1. Uiterlijk veertien maanden voor de verkiezing van Provinciale Staten respectievelijk (deel)gemeenteraad beslist de ledenvergadering op overeenkomstig niveau of deelname aan deze verkiezingen al dan niet gewenst is.
2. Het landelijk bestuur dient binnen veertien dagen na het besluit van de overeenkomstige ledenvergadering inzake deelname aan de provinciale of gemeentelijke verkiezingen op de hoogte te worden gesteld. Bij het besluit wordt vermeld of zelfstandig of in combinatie met andere partijen wordt deelgenomen. Het afdelingsbestuur zendt een afschrift van het besluit van de afdelingsledenvergadering aan het regiobestuur.
3. Het landelijk bestuur beslist toestemming tot deelname te geven, indien haar geen duidelijke bezwaren bekend zijn en in geval van verkiezing van (deel)gemeenteraden van het betrokken regiobestuur een positief advies tot deelname is ontvangen. Deze beslissing wordt uiterlijk twaalf maanden voor de verkiezing van provinciale staten respectievelijk (deel)gemeenteraden genomen en aan het verantwoordelijke bestuur schriftelijk bekend gemaakt. Het Landelijk Bestuur stelt een modelreglement vast voor het (deel)afdelingsniveau en het regionaal niveau, welk modelreglement geldt als de betreffende regio of afdeling geen ander reglement heeft vastgesteld.
4. Deelname aan de verkiezingen voor provinciale staten respectievelijk (deel)gemeenteraad onder de aanduiding van de partij als deel van een aanduiding kan uitsluitend met toestemming van het landelijk bestuur.
5. De afdelingen en regio's stellen in hun reglementen aanvullende regels inzake de deelname aan de verkiezingen. Artikel 7.1, 7.2, 7.4, 7.6, 7.7, 7.8, 7.9, 7.12 en 7.13 zijn van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de daarin vermelde bevoegdheden in plaats van aan de landelijke partijorganen aan de afdelings- respectievelijk regionale partijorganen toekomen. In deze reglementen kan onder meer bepaald worden dat een stemadvies door een stemadviescommissie wordt uitgebracht, dat voorverkiezingen worden georganiseerd en de lijsttrekker na de poststemming wordt gekozen. Over de wijze van handelen van een stemadviescommissie, voor zover in een reglement daarin is voorzien, kan tot drie dagen nadat een stemadvies aan de kandidaten is gezonden, een beroep aanhangig worden gemaakt bij het geschillencollege, dat binnen zeven dagen na de hiervoor bedoelde verzending een uitspraak doet. Het stemadvies wordt gedurende deze periode niet aan de leden ter kennis gebracht.

6. De landelijke verkiezingscommissie heeft op ieder niveau de bevoegdheid om ambtshalve dan wel op verzoek van het betrokken bestuur een besluit tot herstemming ten aanzien van de lijstvolgorde en de verkiezing van de lijsttrekker te nemen. Een dergelijk besluit wordt slechts genomen indien door procedurele fouten of door achteraf onjuist gebleken informatie over, dan wel late terugtreding van kandidaten, de belangen van één of meer andere kandidaten ernstig geschaad zijn.
7. De commissie neemt een besluit als bedoeld in het vorige lid ambtshalve of op verzoek van de ledenvergadering, een belanghebbende of het landelijk bestuur. De beroepstermijn bedraagt 24 uur nadat de beslissing per e-mail aan de betrokken kandidaten is kenbaar gemaakt. Tegen de beslissing, waarbij de commissie een verzoek tot herstemming heeft afgewezen, is geen beroep mogelijk tenzij de commissie in strijd met de vereiste procedurele zorgvuldigheid heeft gehandeld.
8. De commissie is tevens belast met het geven van aanwijzingen met betrekking tot de uitleg en de toepassing van de reglementen en het houden van toezicht op de verkiezingen. Tegen een aanwijzing is beroep mogelijk.
9. Indien een beroep wordt ingesteld tegen een beslissing die verband houdt met de kandidaatstelling, is de commissie niet bevoegd tot het nemen van besluiten als bedoeld in het eerste en derde lid, totdat het geschillencollege uitspraak heeft gedaan.
10. Binnen veertien dagen na de sluitingsdatum van de poststemming wordt het proces-verbaal van de uitslagbepaling voor provinciale en gemeentelijke verkiezingen gezonden aan de landelijke verkiezingscommissie. Wanneer naar oordeel van de landelijke verkiezingscommissie de uitslag van de stemming niet juist is bepaald, treedt zij in overleg met het bestuur op overeenkomstig niveau dat de uitslag zonedig corrigeert, na de betrokken verkiezingscommissie daarover te hebben gehoord.
11. De kandidatenlijst omvat het aantal kandidaten, zoals vastgesteld conform het van overeenkomstige toepassing verklaarde artikel 7.4, tweede lid.
12. Het landelijk bestuur heeft tot uiterlijk eenentwintig dagen vóór de “dag der kandidaatstelling” ingevolge de Kieswet de bevoegdheid kandidaten van de kandidatenlijst voor vertegenwoordigende lichamen te schrappen uitsluitend op aanbeveling van de landelijke verkiezingscommissie, dan wel het verantwoordelijk bestuur.
13. De landelijke verkiezingscommissie respectievelijk het verantwoordelijke bestuur doen zo'n aanbeveling uitsluitend wanneer er feiten en omstandigheden aan het licht komen, die op het moment van kiezen niet of onvoldoende bekend waren en die naar het oordeel van de landelijke verkiezingscommissie respectievelijk het verantwoordelijk bestuur:
 - a) redelijkerwijs tot een aanmerkelijk andere uitslag zouden kunnen leiden;
 - b) een kandidaat dan wel de partij ernstig in diskrediet brengen.
 Van een zodanige aanbeveling wordt de kandidaat terstond schriftelijk kennis gegeven onder opgave van de redenen voor die aanbeveling.

Artikel 3.6 Het platform

1. Leden van de partij afkomstig uit meer dan één afdeling kunnen een platform vormen. Het platform kent tenminste als organen de ledenvergadering en het bestuur. Slechts leden van de partij die stemgerechtigd zijn binnen de partij zijn stemgerechtigd in de ledenvergadering en kunnen gekozen worden tot lid van het bestuur van het platform. De leden van het platform kunnen kiezen voor de status van virtueel platform.
2. Iedere ledenvergadering van een platform stelt in aanvulling op dit reglement een platformreglement op dat in ieder geval bepalingen bevat inzake de bevoegdheden van het platformbestuur, de wijze van samenstelling van de financiële commissie. Het platformreglement mag niet in strijd zijn met de statuten en/of het huishoudelijk reglement. In het bijzonder kan van de hoofdstukken 1, 2, 3 en 10 niet worden afgeweken. Het platform is zelf verantwoordelijk voor het verwerven van geldmiddelen. Indien een platform geen reglement vaststelt, geldt het modelreglement zoals vastgesteld door het landelijk bestuur.
3. Ten aanzien van de ledenvergadering van een virtueel platform is artikel 1.2, vierde lid, van overeenkomstige toepassing.
4. Een platform kan op verzoek van tenminste vijftwintig leden van de partij die zich bij dit platform hebben aangesloten bij het landelijk bestuur worden aangemeld. Bij deze aanmelding dient opgave gedaan te worden van de stemgerechtigde leden met vermelding van de lidmaatschapsnummers, het bestuur van het platform en de naam die het platform draagt.
5. Een aangemeld platform dient desgevraagd een geactualiseerde ledenlijst van het platform in bij het landelijk bestuur, waarop de leden vermeld staan met lidmaatschapsnummers.
6. Indien bij een platform minder dan vijftwintig leden van de partij zijn aangesloten of indien het landelijk bestuur niet kan vaststellen hoeveel leden zich bij een platform hebben aangesloten, wordt de aanmelding door het landelijk bestuur beëindigd.
7. De aanmelding van een platform waarvan de doelstelling in strijd is met de doelstellingen van de partij of welke in strijd handelt met de statuten of het huishoudelijk reglement dan wel de partij of één van haar organen in ernstige mate in diskrediet brengt, kan door het landelijk bestuur worden geweigerd of beëindigd.
8. Een lid kan zich bij meer dan één platform aansluiten. Een platform dient elk lid dat zich aanmeldt als lid van het platform te accepteren. Het landelijk bestuur kan van deze verplichting op gemotiveerd verzoek van de ledenvergadering van het platform een algemene of bijzondere dispensatie verlenen.

Artikel 3.7 De associatieovereenkomst

Het landelijk bestuur is na overleg met het betrokken afdelingsbestuur bevoegd om met een lokale politieke partij, welke uitdrukkelijk de Uitgangspunten van de partij onderschrijft, een associatieovereenkomst te sluiten. In de associatieovereenkomst wordt vastgelegd op welke wijze de samenwerking tussen de partij en de lokale politieke

partij vorm wordt gegeven. Indien er geen afdelingsbestuur is, vindt bovengenoemd overleg plaats met het betreffende regiobestuur.

Artikel 4.1 Samenstelling, taken en bevoegdheden van het congres

1. De landelijke ledenvergadering (het congres) wordt gevormd door de gewone leden van de partij..
2. Het congres heeft tenminste tot taak:
 - a) het kiezen van de leden van het landelijk bestuur en de commissies van de ledenvergadering
 - b) het vaststellen van de landelijke verkiezingsprogramma's;
 - c) het kiezen van de lijsttrekker bij landelijke en Europese verkiezingen;
 - d) het al dan niet bevestigen van de door een fractie in de Staten-Generaal of de delegatie in het Europees Parlement gekozen voorzitter, indien deze niet bij de daaraan voorafgaande verkiezingen tot lijsttrekker is gekozen;
 - e) het vaststellen van de begroting, alsmede het goedkeuren van de jaarrekening en voorts overige politieke, organisatorische en financiële besluiten te nemen;
 - f) het kiezen van de leden van het Geschillencollege op een wijze als nader bij of krachtens dit reglement geregeld;
 - g) het vaststellen van de statuten en het huishoudelijk reglement;
 - h) het vaststellen van de jaarlijkse contributieverplichting en het vaststellen van de jaarlijkse verdeling van de financiële bijdrage van het landelijk bestuur over de regio's en afdelingen;
 - i) het op voorstel van het landelijk bestuur besluiten tot het aangaan of beëindigen van het lidmaatschap van andere verenigingen, daaronder begrepen internationale verenigingen van partijen en Europese politieke partijen.

Artikel 4.2 Benoeming leden commissies en geschillencollege

1. Het congres benoemt de leden van de landelijke besluitvormingscommissie, de landelijke financiële commissie, de landelijke verkiezingscommissie en het geschillencollege. Deze commissies hebben ten minste vijf en ten hoogste zeven leden en het geschillencollege ten minste zeven en ten hoogste elf leden. De voorzitters van deze organen zijn verantwoordelijk voor het functioneren van het betreffende orgaan, leggen jaarlijks verantwoording af aan het congres en voeren namens het betreffende orgaan het overleg met het landelijk bestuur.
2. Indien het congres een commissie of een adviesraad instelt, omschrijft het in zijn besluit de taak, samenstelling en bevoegdheden van deze commissie en kiest het de voorzitter en de leden ervan. Een commissie ad hoc bestaat uit een oneven aantal leden en blijft werkzaam tot verslag aan de ledenvergadering is uitgebracht.

Artikel 4.3 Bijeenroepen congres door landelijk bestuur

1. Het congres wordt tenminste eenmaal en indien wenselijk vaker per jaar door het landelijk bestuur bijeengeroepen.
2. Het landelijk bestuur kan om zwaarwegende redenen en op basis van een gemotiveerd besluit het congres in speciale zitting bijeenroepen om over één of meer geagendeerd onderwerpen te beraadslagen. De speciale zitting volgt de gebruikelijke vergaderwijze van een congres, met uitzondering van de termijnen en vereisten in dit artikel en de artikelen 4.8 tot en met 4.12. De besluitvormingstermijnen worden door het landelijk bestuur bij congresreglement geregeld. De agenda van de speciale zitting en het congresreglement zijn uiterlijk één week voor de aanvang in het bezit van de leden. De leden bijeen in speciale zitting kunnen rechtsgeldige besluiten nemen.

Artikel 4.4 Bijeenroepen congres op verzoek

1. Voorts wordt het congres ter behandeling van een of meer aangegeven onderwerpen binnen drie maanden bijeengeroepen op verzoek van:
 - a) een van de kamerfracties van de partij dan wel de delegatie van de partij in het Europees Parlement;
 - b) tenminste twee regionale ledenvergaderingen
 - c) ten minste vijf procent van de stemgerechtigde leden, of indien zulks minder is, ten minste zevenhonderdvijftig leden;
 - d) de landelijke financiële commissie in het geval een besluit volgens artikel 5.11, vierde lid naar het oordeel van de commissie de partij in financiële problemen kan brengen.
2. Indien niet binnen twee weken aan het verzoek gevolg wordt gegeven, kunnen de verzoekers op kosten van de partij en met de medewerking van het landelijk bureau, zelf tot die bijeenroeping overgaan op de wijze waarop het landelijk bestuur het congres bijeenroept.

Artikel 4.5 De landelijke besluitvormingscommissie

1. De landelijke besluitvormingscommissie heeft tot taak:
 - a) advisering van het landelijk bestuur omtrent op te nemen agendapunten, voortkomend uit voorafgaande besluiten van de ledenvergadering;
 - b) bewaking van de procedures inzake de besluitvorming, zoals tijdige publicatie van congresstukken door het landelijk bestuur;
 - c) het toetsen van de technische conformiteit van moties en amendementen aan de voorschriften die het huishoudelijk reglement ter zake stelt;
 - d) vaststellen van besluiten van het congres ten behoeve van het landelijk bestuur en deze verwerken in actiepuntenlijsten;

- e) bewaken van de uitvoering van besluiten van het congres door het landelijk bestuur.
- 2. Indien het congres een besluit neemt dat naar het oordeel van de commissie in strijd is met de statuten of het huishoudelijk reglement, dan schorst de commissie dit besluit. Beroep staat uitsluitend open voor Indiërs van het voorstel dat leidde tot het geschorst besluit. Indien deze termijn is verstreken en geen beroep is aangetekend, dan is het besluit van het congres nietig verklaard.
- 3. Onverminderd het bepaalde in artikel 4.16, derde lid kunnen leden van de commissie zelf geen moties en/of amendementen op voorstellen indienen.
- 4. De commissie heeft bovendien tot taak:
 - a) instrueren van regio's en afdelingen omtrent besluitvormingsprocedures, zoals zorgdragen, dat amendementen zich richten op essentiële punten van besluitvorming;
 - b) bewaken samenhang statuten en huishoudelijk reglement.

Artikel 4.6 Voorbereiding van het congres

Het landelijk bestuur bereidt de besluitvorming op het congres voor en is belast met:

- a) het (doen) vervaardigen van concept voorstellen die aan het congres worden voorgelegd;
- b) het tijdig vaststellen en publiceren van een congresreglement;
- c) het tijdig beschikbaar stellen van deze concept voorstellen aan de partijorganen en leden;
- d) de organisatorische maatregelen die noodzakelijk zijn om een verantwoorde besluitvorming op het congres te bevorderen, waaronder begrepen de tijdige consultatie van de landelijke besluitvormingscommissie, in het bijzonder voorafgaande aan de vaststelling van het congresreglement.

Artikel 4.7 Aankondiging en agenda van het congres

- 1. Het tijdstip van een congres, het tijdstip waarop de voorstellen beschikbaar zijn en de termijnen waarbinnen moties en amendementen kunnen worden ingediend worden zo mogelijk tenminste zes maanden tevoren via de website aan de leden bekend gemaakt. Hiervan wordt een aankondiging in het partijblad gepubliceerd. Het landelijk bestuur stelt uiterlijk tien weken voor het congres de congresagenda vast. Bij de planning van een congres dienen de maand juli en de periode van 15 december tot en met 1 januari bij de termijnbepaling buiten beschouwing te worden gelaten.
- 2. De congresagenda en het congresreglement wordt uiterlijk vijf weken voor het congres op de website gepubliceerd. Hiervan wordt een aankondiging in het partijblad gepubliceerd. Deze aankondiging geldt als uitnodiging voor het congres.

Artikel 4.8 Congresvoorstellen

- 1. De congresvoorstellen worden uiterlijk vijf weken voor het congres op de website gepubliceerd.
- 2. Het landelijk bestuur maakt de data, die op grond van dit artikel en artikel 4.9 en 4.10 voor dit congres gelden in het partijblad bekend.
- 3. Het landelijk bestuur heeft het recht naar aanleiding van de discussie op het congres congresvoorstellen te formuleren en aan datzelfde congres ter besluitvorming voor te leggen.
- 4. Congresvoorstellen kunnen behalve door het landelijk bestuur ook worden ingediend bij besluit van een afdeling, deelafdeling, regio, subregio, aangemeld platform. Bij indiening namens een ledenvergadering moeten minimaal twee leden van het betreffende bestuur schriftelijk verklaren en ondertekenen dat het voorstel aan deze voorwaarde voldoet. Voor het besluit tot indiening door een aangemeld platform geldt een quorum van de helft van de stemgerechtigde leden dan wel, indien dat quorum hoger is dan vijftientig, vijftientig stemgerechtigde leden aan de stemming hebben deelgenomen, hetgeen desverlangd door het bestuur van het platform dient te worden aangetoond.
- 5. Een congresvoorstel als bedoeld in het vierde lid dient tenminste 10 weken voor het congres bij het landelijk bestuur binnen te zijn. Het landelijk bestuur draagt zorg voor agendering, maar kan aan het congres voorstellen een dergelijk congresvoorstel niet of op een later congres in behandeling te nemen.

Artikel 4.9 Moties en amendementen

- 1. Behoudens het in het huishoudelijk reglement bepaalde ten aanzien van de jaarrekening kunnen met betrekking tot alle geagendeerde congresvoorstellen moties en/of amendementen worden ingediend.
- 2. Moties en amendementen kunnen worden ingediend:
 - a) bij besluit van de ledenvergadering van een regio, subregio, afdeling, deelafdeling of aangemeld platform;
 - b) door tenminste vijftientig individuele leden;
 - c) het landelijk bestuur.
 Artikel 4.8, vierde lid is van overeenkomstige toepassing.
- 3. Moties en amendementen ingediend door individuele leden moeten door minimaal vijftientig leden worden ondertekend.
- 4. De moties en de amendementen dienen te worden opgesteld volgens een in het congresreglement vastgelegd model. Het maximum aantal woorden bedraagt 300.
- 5. Moties en amendementen met betrekking tot de geagendeerde congresvoorstellen dienen uiterlijk op de in het congresreglement aangegeven tijdstippen voor het congres bij het landelijk bureau te worden ingediend met dien verstande dat de periode tot het indienen van de moties en de amendementen inzake congresvoorstellen als bedoeld in artikel 4.9, eerste lid, uiterlijk twee weken voor de aanvang van het congres eindigt

6. Moties met betrekking tot algemene huishoudelijke aangelegenheden van de partij, algemene organisatorische moties genaamd, alsmede algemene politieke moties, kunnen op de gebruikelijke wijze in de ledenvergadering aan de orde worden gesteld. De betreffende moties worden tijdens de algemene ledenvergadering bij dit agendapunt behandeld. Moties of resoluties die bij aanname als gevolg hebben dat een begrotingspost wordt overschreden dienen vergezeld te gaan van een amendement op de begroting dan wel een voorstel tot wijziging van de begroting.
7. Moties die naar het oordeel van de besluitvormingscommissie de strekking van een amendement hebben,, worden als amendement in behandeling genomen. Zo nodig geeft zij de indieners de gelegenheid om hun voorstel te herformuleren binnen een door de commissie te stellen termijn. Voorstellen om agendapunten te schrappen zijn buiten de orde. Indien de congresvoorstellen beslispunten bevatten, dan zullen voorstellen om deze beslispunten, dan wel afzonderlijke sub-beslispunten daarvan, te schrappen, worden beschouwd als een stemverklaring en niet in het congresboek worden opgenomen.
8. Het landelijk bestuur heeft de bevoegdheid aangenomen amendementen, die qua taal en stijl niet passen binnen de tekst van een politiek congresvoorstel, aan te passen zonder dat de inhoud gewijzigd wordt. Het landelijk bestuur heeft voorts de opdracht om de volgens dit reglement niet-amendeerbare tekstdelen van het verkiezingsprogramma aan te passen op basis van de besluitvorming door het congres voor de aldus aangepaste tekst. Deze bevoegdheid kan het landelijk bestuur mandateren aan de landelijke programmacommissie.
9. Onverminderd het bepaalde in artikel 4.16, derde lid, heeft landelijk bestuur het recht om naar aanleiding van ingediende moties en amendementen wijzigingsvoorstellen ten aanzien van congresvoorstellen, moties, amendementen, waaronder begrepen amendementen op ingediende moties, in te dienen. Het draagt er zorg voor dat deze voorstellen in een congresboek zijn opgenomen. Het landelijk bestuur kan deze bevoegdheid mandateren aan de landelijke programmacommissie.

Artikel 4.10 Bevoegdheden van de besluitvormingscommissie ten aanzien van moties en amendementen

De besluitvormingscommissie heeft het recht om:

- a) amendementen en moties te weigeren, omdat ze niet aan de technische voorschriften voldoen, zoals vormgeving, sluitingstermijn of wanneer amendementen als moties worden ingediend;
- b) moties te weigeren op advies van het landelijk bestuur moties omdat ze niet voldoen aan de voorwaarde opgenomen in artikel 4.9, zesde lid. De besluitvormingscommissie kan aan de indieners een termijn stellen om alsnog aan die voorwaarde te voldoen; sub a is van overeenkomstige toepassing;
- c) Indien een motie of amendement door de besluitvormingscommissie wordt geweigerd, ontvangen de indieners, behalve in het geval van artikel 8.3, derde lid, hiervan binnen twee weken na de in artikel 4.9, zevende lid vermelde sluitingsdatum schriftelijk bericht;
- d) het landelijk bestuur te adviseren amendementen, die zich in dezelfde richting uitlaten, voor een verantwoorde besluitvorming op het congres ineen te voegen;
- e) de volgorde waarin de moties en amendementen op de congresvoorstellen in behandeling en stemming worden genomen aan te geven, zowel in het congresboek als tijdens het congres.
- f) als redactioneel voor te leggen aan het congres;
- g) te bepalen welke moties en amendementen met betrekking tot verkiezingsprogramma's tot hoofdpunten van de besluitvorming tijdens het congres moeten leiden, waarbij de overige moties en amendementen aan de programmacommissie ter beoordeling worden meegegeven;
- h) het congres te adviseren.

Artikel 4.11 Publicatie moties en amendementen

1. De niet geweigerde moties en amendementen worden gepubliceerd op de in het tweede lid vervatte wijze. Door of namens het landelijk bestuur en, indien van toepassing, de financiële commissie kan bij publicatie van de amendementen worden aangegeven, waar het zwaartepunt van de discussie ligt. Bij de publicatie van moties en amendementen kan het landelijk bestuur een aanbeveling vermelden.
2. Moties en amendementen met betrekking tot voorstellen voor verkiezingsprogramma's (behalve in 8.3, derde lid), statuten en huishoudelijk reglement, contributieregeling en regio- en afdelingsbijdrageregelingen, alsmede de gegevens met betrekking tot de kandidaatstelling voor besturen en commissies die door het congres worden gekozen, worden uiterlijk drie dagen voor het congres op de website gepubliceerd en op de eerste dag van het congres aldaar beschikbaar gesteld. Actuele politieke moties, moties met betrekking tot de jaarrekening en moties en amendementen met betrekking tot de congresbegroting, alsmede eventuele aanvullingen op de in de vorige zin bedoelde publicatie zijn op de eerste dag van het congres beschikbaar. In geval van voorstellen, die conform artikel 4.8, derde lid, op het congres worden geformuleerd, geschiedt publicatie op een door het landelijk bestuur te bepalen en in het congresreglement vermeld tijdstip op het congres.
3. De besluitvormingscommissie beslist over nummering en volgorde van plaatsing der moties en amendementen in de congresboeken. Bij algemene politieke moties wordt de volgorde bepaald gehoord het Landelijk Bestuur en de Tweede Kamerfractie en waar van toepassing de Eurofractie. De door de indieners van moties en amendementen aangewezen contactpersonen (minimaal twee) dienen tussen de sluitingsdatum voor indiening en de aanvang van het congres telefonisch en per e-mail bereikbaar te zijn voor overleg met besluitvormingscommissie en landelijk bestuur.

Artikel 4.12 Actuele politieke moties

1. Moties, die betrekking hebben op actuele politieke situaties zoals gedefiniëerd in artikel 1.1.4, kunnen op elk congres worden ingediend op een in het congresreglement bepaalde wijze. De onderbouwing voor beide criteria dient door de indiener te worden aangedragen in de overwegingen van de motie. De Besluitvormingscommissie besluit of aan deze voorwaarden is voldaan. Zo nee, dan bericht zij binnen 24 uur na sluiting van de indieningstermijn, de indieners. Deze hebben 24 uur om tegen dit besluit in beroep te gaan, waarna het Geschillencollege binnen 48 uur uitspraak dient te doen.
2. Een actuele politieke motie dient te worden ondersteund door tenminste vijf stemgerechtigde leden van de partij.
3. De besluitvormingscommissie verifieert of aan de in het eerste en tweede lid genoemde voorwaarden is voldaan en stelt het congres in kennis van de correct ingediende moties.
4. Over geagendeerde congresvoorstellen kunnen geen actuele politieke moties worden ingediend.
5. Indien tijdens het congres door of vanwege het landelijk bestuur deelbijeenkomsten worden georganiseerd kunnen naar aanleiding van het aldaar besprokene politieke moties worden ingediend. Het tweede en derde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.13 De congresvoorzitters

1. Het congres wordt geleid door een oneven aantal voorzitters, die door het landelijk bestuur zijn aangewezen uit de leden die niet functioneel betrokken zijn bij het congres. Bij de behandeling van een onderwerp waarbij een der voorzitters uit hoofde van enigerlei partijfunctie persoonlijk is betrokken, treedt deze niet op als fungerend voorzitter zolang deze behandeling duurt. In de gevallen betreffende de gang van zaken op het congres waarin het huishoudelijk reglement niet voorziet, beslissen de gezamenlijke voorzitters. De fungerend voorzitter van het congres heeft het recht spreektijd te verdelen en te beperken. De beslissingen van de voorzitters zijn bindend behoudens onmiddellijk beroep op het congres, dat daarover stemt zonder discussie.
2. Op voorstel van de voorzitters kan het congres zich ter voorbereiding van de plenaire discussie in secties splitsen onder leiding van de door de voorzitters aangewezen sectievoorzitters en op een wijze als in het congresreglement is geregeld.

Artikel 4.14 Stemmingen op het congres

1. Met inachtneming van het gestelde in artikel 2.9 geschiedt stemming over personen altijd schriftelijk op een wijze vastgesteld door de landelijke verkiezingscommissie.
2. Over zaken wordt gestemd op een door de congresleiding te bepalen wijze. Indien geen der aanwezige leden stemming wenst, kan het congres bij acclamatie een besluit nemen.
3. Een congres begint met de aanwijzing van een stemcommissie op voordracht van de voorzitters.
4. De stemcommissie registreert de uitgebrachte stemmen, beslist zonder beroep over de geldigheid daarvan, constateert de uitslag van de stemming en legt de uitslag van de stemming vast in een proces-verbaal. De fungerend voorzitter kan besluiten tot herstemming over te gaan ook indien de stemcommissie daartoe niet heeft besloten.

Artikel 4.15 De notulen van het congres

1. Een congres begint met de aanwijzing van een notulencommissie op voordracht van de voorzitters.
2. De notulencommissie maakt een zakelijk verslag van de vergadering, hetwelk wordt vastgesteld door de besluitvormingscommissie, en draagt zorg dat het verloop van de vergadering op geluidsband wordt vastgelegd.
3. Het verslag van het congres wordt toegezonden aan de voorzitter van de besluitvormingscommissie en ligt vanaf twee maanden na het congres ter inzage op het landelijk bureau. De geluidsbanden worden op een via het landelijk bureau ter raadpleging bereikbare plaats bewaard.
4. Het landelijk bestuur publiceert zo spoedig mogelijk na het congres op de website korte samenvattingen van de behandelde agendapunten en de besluitvormingscommissie een overzicht van de aangenomen en verworpen congresvoorstellen, moties en amendementen.

Artikel 4.16 De te behandelen teksten.

1. Het congres behandelt in de eerste plaats de geagendeerde congresvoorstellen en de daarop ingediende moties en amendementen, die door de besluitvormingscommissie zijn goedgekeurd.
2. Wanneer indieners van moties en/of amendementen in overleg met het landelijk bestuur wijzigingen aanbrengen in hun voorstellen, dienen zij de besluitvormingscommissie en de congresleiding hiervan onverwijld in kennis te stellen. In het bijzonder geldt dit voor het resultaat van het vooroverleg tussen landelijk bestuur en de indieners in de periode voorafgaande aan het congres, waarin gelegenheid bestaat tot het aanpassen van de ingediende moties en amendementen.
3. De besluitvormingscommissie heeft het recht om voor een heldere besluitvorming tijdens het congres moties en amendementen in te dienen. Het landelijk bestuur heeft het recht om, gehoord de discussie, tijdens het congres moties en amendementen in te dienen. Over het in behandeling nemen van ten congresse ingediende LB-moties of amendementen beslist het congres direct voorafgaand, op gemotiveerd voorstel van de besluitvormingscommissie.
4. Over niet in de agenda opgenomen onderwerpen kunnen geen besluiten worden genomen.

Artikel 4.17 De wijze van behandeling

De behandeling van moties en amendementen, geschiedt als volgt:

- a) de door de indieners aangewezen woordvoerder geeft desgewenst een beknopte toelichting;

- b) door of namens het landelijk bestuur wordt desgewenst een advies over het voorstel gedaan;
- c) de congresleiding verleent gedurende een door haar te bepalen tijd het woord aan anderen dan de indieners of het landelijk bestuur die zich vóór een door haar te bepalen tijdstip als spreker hebben aangemeld. De congresleiding kan hiervoor sprekerslijsten hanteren;
- d) de congresleiding geeft desgewenst en indien noodzakelijk de woordvoerder van de indieners de gelegenheid tot een reactie op hetgeen over het voorstel naar voren is gebracht; bij ontrading van een voorstel, amendement of motie door het landelijk bestuur, krijgt de indiener in ieder geval een “tweede ronde”;
- e) indien naar het oordeel van de congresleiding noodzakelijk krijgt ook het landelijk bestuur de gelegenheid tot een reactie;
- f) de stemcommissie brengt op verzoek van de congresleiding de amendementen in stemming in volgorde van hun ingrijpendheid zoals door de besluitvormingscommissie in het congresboek aangegeven, en daarna het al dan niet geamendeerde voorstel; indien het voorstel bestaat uit beslispunten, al dan niet opgedeeld in sub-beslispunten, dan worden deze beslispunten, én de eventuele sub-beslispunten, ieder afzonderlijk in stemming gebracht.
- g) de stemcommissie brengt op verzoek van de congresleiding de moties en/of resoluties met betrekking tot een bepaald agendapunt in de door de besluitvormingscommissie in het congresboek vermelde volgorde in stemming, echter niet dan nadat alle moties en/of resoluties bij het betreffende agendapunt zijn toegelicht op de wijze onder sub a tot en met sub d, geregeld; bij actuele politieke moties dient de vergadering afzonderlijk en zonder toelichting of debat te beslissen of die motie in behandeling wordt genomen;
- h) over het in behandeling nemen van de actuele politieke moties beslist het congres aan het begin van het agendapunt op voorstel van de besluitvormingscommissie zonder toelichting of discussie;
- i) het landelijk bestuur kan aan maximaal twee actuele politieke moties een hogere prioriteit toekennen dan aan de overige actuele politieke moties. Deze worden behandeld voor de overige actuele politieke moties;
- j) actuele politieke moties worden voor het overige behandeld in de door de besluitvormingscommissie vastgestelde volgorde. De congresleiding bepaalt de spreektijd per actuele politieke motie, zodanig dat binnen de geagendeerde tijd voor het agendapunt alle actuele politieke moties aan de orde kunnen komen.

Artikel 4.18 Voorstellen van orde

1. Voorstellen van orde kunnen tijdens het congres uitsluitend worden ingediend omtrent:
 - a) verdeling spreektijd;
 - b) de wijze van behandeling van en besluitvorming over agendapunten, en daarbinnen de subagendapunten, alsmede over beslispunten, en daarbinnen de sub-beslispunten;
 - c) vaststelling of een agendapunt, dan wel een subagendapunt, een beslispunt dan wel een subbeslispunt, voldoende is behandeld en rijp voor besluitvorming is.
2. Ieder lid kan voorts op de volgende gronden een ordevoorstel indienen om een actuele politieke motie niet in behandeling te nemen:
 - a) naar de mening van het lid betreft de actuele politieke motie geen actuele zaak, dat wil zeggen het betreft geen zaak die op het volgende congres naar verwachting achterhaald zou zijn;
 - b) naar de mening van het lid betreft de actuele politieke motie een zaak waarover voorstudie gewenst is, alvorens tot besluitvorming in een congres te komen.
Het congres beslist zonder voorafgaande discussie.
3. Indien het congres de behandeling van enig deel van een agendapunt naar een later tijdstip binnen het aan de orde zijnde agendapunt verschuift, worden de hierop betrekking hebbende moties en/of amendementen automatisch aangehouden tot de feitelijke behandeling.
4. Indien het onderhavige agendapunt inmiddels gewijzigd wordt, bepaalt de indiener/ster van de motie of het amendement bij de behandeling ervan of deze/dit nog onderwerp van de beraadslaging dient uit te maken.
5. In alle gevallen betreffende de gang van zaken tijdens het congres, waarin de statuten en het huishoudelijk reglement niet voorzien, beslist de congresleiding.

Artikel 5.1 Samenstelling van het landelijk bestuur

1. Het landelijk bestuur bestaat uit tenminste vijf en ten hoogste elf leden, onder wie in elk geval een voorzitter en tenminste een penningmeester.
2. De voorzitter van de in artikel 5.3, tweede lid, bedoelde rechtspersoon is tevens lid van het landelijk bestuur en wordt in die gezamenlijke hoedanigheid door het congres gekozen. De penningmeester van deze rechtspersoon is tevens (één van de) penningmeester(s) in het landelijk bestuur en wordt in die gezamenlijke hoedanigheid door het congres gekozen.
3. Het landelijk bestuur bepaalt elk jaar met inachtneming van het eerste lid het aantal leden van het landelijk bestuur. Het landelijk bestuur regelt de onderlinge taakverdeling van zijn leden en stelt de functieaanduiding van zijn leden vast. De voorzitter en de penningmeester(s) worden door het congres in functie gekozen. De overige leden van het landelijk bestuur worden door het congres per te vervullen vacature gekozen. Het landelijk bestuur draagt zorg voor het onderhouden van een goede communicatie tussen het landelijk bestuur en elk van de regio's. Bij tussentijdse vacatures in besturen wijst het landelijk bestuur, al dan niet uit zijn midden, een functiewaarnemer aan voor de periode tot het eerstvolgend congres waarop een nieuw bestuurslid kan worden gekozen.
4. Bij tussentijdse vacatures in besturen wijst het landelijk bestuur, al dan niet uit zijn midden, een functiewaarnemer aan voor de periode tot het eerstvolgend congres waarop een nieuw bestuurslid kan worden gekozen.
5. Het landelijk bestuur is bevoegd om het bestuur uit te breiden met projectleden, waarvan de zittingsduur, welke maximaal 12 maanden bedraagt, en het takenpakket uitdrukkelijk worden vastgelegd. Projectleden hebben binnen het bestuur een adviserend stemrecht.
6. Voor de ondersteuning van zijn taken beschikt het landelijk bestuur over een uitvoeringsorganisatie: het landelijk bureau. De directeur van het landelijk bureau woont q.q. de vergaderingen van het Landelijk Bestuur bij, tenzij het Landelijk Bestuur anders besluit. Het landelijk bureau voorziet in het secretariaat van het Landelijk Bestuur.

Artikel 5.2 Taken van het landelijk bestuur

1. Het landelijk bestuur is verantwoordelijk voor het voorbereiden en voorleggen van voorstellen het congres inzake:
 - a) de organisatie en de reglementen;
 - b) het politieke programma
 - c) de financiën, waaronder begroting en jaarrekening.
2. Het landelijk bestuur is er primair om:
 - a) de organisatie van de partij goed te laten functioneren;
 - b) initiatieven te nemen en randvoorwaarden te creëren om tot een goed politiek debat te komen;
 - c) de partij te vertegenwoordigen bij de fractie en de vinger aan de pols te houden in de uitvoering van het verkiezingsprogramma en andere politieke keuzen;
 - d) het bevorderen dat er zich voldoende en goed gekwalificeerde kandidaten voor vacatures binnen en namens de partij aanmelden.
3. Het bestuur heeft voorts tot taak:
 - a) het (geregeld en tijdig) bijeenroepen van het congres vanwege organisatorische en politieke aangelegenheden;
 - b) het organiseren van politieke evenementen van algemene strekking, zoals spreekbeurten en verkiezingsbijeenkomsten;
 - c) het verzorgen van de communicatie met de leden enerzijds en andere partijorganen anderzijds;
 - d) zorg te dragen in het geval van deelname aan verkiezingen voor het voeren van een verkiezingscampagne en het daarbij betrekken van de fractie en kandidaten.
4. Het landelijk bestuur dient verantwoording af te leggen aan het congres. Met het oog daarop brengt het bestuur jaarlijks gemotiveerd verslag uit van zijn werkzaamheden en er is een vast agendapunt "vragenronde bestuur" op de ledenvergadering.

Artikel 5.3 Bevoegdheden van het landelijk bestuur

1. Voor zover door statuten, huishoudelijk reglement en het congres niet beperkt, heeft het landelijk bestuur alle bevoegdheden betreffende:
 - a) organisatie op landelijk niveau en coördinatie van activiteiten van regio's en afdelingen;
 - b) het nemen van beleidsbeslissingen en het kenbaar maken van eigen meningen en conclusies als de opvatting van het landelijk bestuur;
 - c) het instelling van landelijke bestuurscommissies of projectgroepen met een vaste, dan wel een tijdelijke taakstelling, mede ter ondersteuning van de beleidsvoorbereiding, in elk geval stelt het landelijk bestuur de landelijke programmacommissie in;
 - d) het vertegenwoordigen van de partij binnen verenigingen waarbij de partij is aangesloten of waarnemer is, waaronder begrepen internationale verenigingen van politieke partijen en Europese politieke partijen;
 - e) het, zo nodig na advisering door de landelijke programmacommissie en/of de adviesraad, indienen van moties, resoluties en amendementen namens de partij in internationale verenigingen van politieke partijen en Europese politieke partijen waarbij de partij is aangesloten

- f) het (doen) uitgeven van (al dan niet) periodieke publicaties, al dan niet in samenwerking met anderen, waaronder mede begrepen het maken van afspraken met die organen omtrent bevoegdheden en verantwoordelijkheden
 - g) het (doen) publiceren van een website, al dan niet in samenwerking met anderen, waaronder mede begrepen het maken van afspraken met die organen omtrent bevoegdheden en verantwoordelijkheden
2. Het landelijk bestuur kan uitvoering van (delen van) het politiek wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van de partij opdragen aan een daartoe ingestelde rechtspersoon. De statuten van deze rechtspersoon behoeven de goedkeuring van het congres.
 3. Het landelijk bestuur kan uitvoering van delen van het internationale beleid van de partij en overige delen van zijn beleid van de partij opdragen aan daartoe ingestelde rechtspersonen. De statuten en reglementen van deze rechtspersonen behoeven de goedkeuring van het landelijk bestuur.

Artikel 5.4 Ondersteuning partijorganen

1. Het landelijk bestuur voorziet in het secretariaat van het geschillencollege, het bestuur van de bestuurdersvereniging, de landelijke programmacommissie, de redactieraad van het partijblad en – indien ingesteld – de redactieraad van de website alsmede de door het congres benoemde permanente organen door aan deze organen een van de medewerkers van het landelijk bureau als “ambtelijk secretaris” beschikbaar te stellen.
2. De in het eerste lid genoemde organen hebben hun zetel ten kantore van het landelijk bureau.
3. Met inachtneming van het bepaalde inzake de kosten van enig geschil komen de kosten van de in het eerste lid genoemde organen voor rekening van het landelijk bestuur, onder het uitdrukkelijke voorbehoud van goedkeuring vooraf door de penningmeester.
4. Van de vergaderingen van de in het eerste lid genoemde organen worden door de toegevoegd secretaris verslagen gemaakt, die aan de leden van deze organen, alsmede aan hun contactpersoon van het landelijk bestuur worden toegezonden.

Artikel 5.5 Partijpublicaties

1. Het landelijk bestuur draagt zorg voor een regelmatige uitgave van een partijblad, dat gratis aan alle leden wordt toegezonden. Niet-leden van de partij kunnen zich op dit blad abonneren tegen een abonnementsprijs, die door het landelijk bestuur wordt vastgesteld. Losse nummers zijn verkrijgbaar tegen een door het landelijk bestuur te bepalen prijs.
2. Het landelijk bestuur is bevoegd zorg te dragen voor andere periodieke uitgaven, waarop leden en niet-leden zich kunnen abonneren tegen een abonnementsprijs, die door het landelijk bestuur wordt vastgesteld. Losse nummers zijn verkrijgbaar tegen een door het landelijk bestuur te bepalen prijs.
3. Het landelijk bestuur is bevoegd een of meer van de in de voorgaande leden genoemde uitgaven gezamenlijk te verzorgen met één of meer van de fracties in een van de Kamers der Staten-Generaal of de delegatie in het Europees Parlement of een ander partijorgaan. Ten aanzien van de (financiële) verantwoordelijkheden kunnen in afwijking van het volgende lid afspraken met fracties of organen worden gemaakt.
4. De financiële verantwoordelijkheid voor het partijblad berust bij het landelijk bestuur. Het landelijk bestuur is bevoegd voor de uitgave van het partijblad taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden op te dragen aan het bestuur van een daartoe in het leven geroepen stichting.
5. Het landelijk bestuur mandateert de overige verantwoordelijkheden voor het partijblad aan een redactieraad en regelt de samenstelling, taak en bevoegdheden van deze redactieraad in een redactiestatuut..

Artikel 5.6 Internet

1. Het landelijk bestuur draagt zorg voor aanwezigheid van de partij op het internet door middel van een website en door middel van verspreiding van digitale uitgaven via e-mail, die op verzoek kunnen worden toegezonden. Het landelijk bestuur is bevoegd deze aanwezigheid gezamenlijk te verzorgen met één of meer van de fracties in een van de Kamers der Staten-Generaal of de delegatie in het Europees Parlement of een ander partijorgaan.
2. Het landelijk bestuur kan verantwoordelijkheden voor de website mandateren aan een redactieraad. In dat geval regelt het de samenstelling, taak en bevoegdheden van deze redactieraad in een redactiestatuut.

Artikel 5.7 Begroting, contributieregeling, bijdrageregeling en afdrachtenregeling

1. Jaarlijks biedt het landelijk bestuur het congres ter vaststelling aan een begroting voor het komende jaar, een contributieregeling voor het komende jaar, een regeling voor de financiële bijdrage aan de regio's en de afdelingen.
2. Het landelijk bestuur is bevoegd aan het congres ter vaststelling aan te bieden een regeling inzake de afdracht van leden van vertegenwoordigende lichamen en benoemde bestuurders aan de partij.

Artikel 5.8 Financiële verantwoording

1. Jaarlijks na afloop van het verenigingsjaar laat de penningmeester de boeken van de vereniging controleren door een door het landelijk bestuur aangewezen registeraccountant. Het rapport van deze accountant wordt terstond overhandigd aan het landelijk bestuur en de financiële commissie. De jaarrekening dient uiterlijk binnen een half jaar na het einde van het boekjaar door het landelijk bestuur te zijn vastgesteld en wordt onmiddellijk na vaststelling, vergezeld van het accountantsrapport gedurende tenminste een half jaar voor de leden op het landelijk bureau ter inzage gelegd.

2. Tijdens het congres wordt de jaarrekening van het afgelopen jaar ter goedkeuring aangeboden. Op het congres stelt het landelijk bestuur het exploitatieoverzicht over het afgelopen jaar, de balans en het accountantsrapport aan de orde en verzoekt het congres de penningmeester te déchargeren.
3. De toelichting op de jaarrekening bevat onder meer een lijst van alle schenkingen aan de partij van meer dan vijftienghonderd gulden zonder vermelding van de namen der schenkers.
4. Bij aanbidding van de jaarrekening legt het landelijk bestuur verantwoording af over de besteding van het verkiezingsfonds en verschaft inzicht in de voorgenomen besteding van dit fonds.

Artikel 5.9 Uitbetaling bijdragen aan regio's en afdelingen

Het landelijk bestuur betaalt de door het congres vastgestelde bijdrage uit de contributiegelden aan een regio of afdeling over enig jaar aan deze regio of afdeling niet eerder uit dan nadat een door de ledenvergadering van die regio of afdeling goedgekeurde jaarrekening over het daaraan voorafgaande jaar door het landelijk bestuur is ontvangen. Buitenlandse afdelingen worden voor wat betreft de financiële bijdrage van het landelijk bestuur gelijkgesteld met een regio.

Artikel 5.10 De landelijke financiële commissie

1. De landelijke financiële commissie heeft tot taak toezicht uit te oefenen op het financieel beheer van het landelijk bestuur en de penningmeester gevraagd of ongevraagd te adviseren inzake financiële aangelegenheden.
2. De commissie heeft ook tot taak advies uit te brengen aan het congres inzake de goedkeuring en vaststelling van de begroting, de jaarrekening en de overige financiële aangelegenheden.
3. De commissie vergadert tenminste eenmaal per kwartaal en voorts zo dikwijls als twee of meer leden of de penningmeester zulks verlangen.
4. Besluiten en adviezen van de commissie worden genomen met een volstrekte meerderheid, waarbij alle leden hun stem dienen uit te brengen. In spoedzaken kan ook telefonisch vergaderd worden.
5. De leden van de commissie kunnen te allen tijde kennis nemen van de financiële bescheiden van de partij en zich laten inlichten door de penningmeester over de stand van zaken.
6. De commissie heeft bovendien tot taak te beslissen omtrent décharge van een regio- of afdelingspenningmeester, indien de betrokken ledenvergadering nalaat décharge te verlenen.

Artikel 5.11 Bevoegdheden van de landelijke financiële commissie

1. De landelijke financiële commissie heeft het recht wanneer veranderende omstandigheden aanleiding geven bepaalde posten uit de begroting of deelbegroting geheel of gedeeltelijk te blokkeren.
2. De penningmeester en de andere leden van het landelijk bestuur behoeven voor het aangaan van enige verbintenis of het doen van uitgaven, die niet expliciet in de begroting zijn vermeld of het in de begroting vermelde bedrag overschrijden, schriftelijke goedkeuring van de commissie.
3. Uitgaven ten laste van begrotingsposten, waar door de commissie een beperking tot het doen van uitgaven, dan wel het aangaan van verplichtingen is aangebracht, behoeven eveneens vooraf de schriftelijke goedkeuring van de financiële commissie.
4. Indien de gevraagde goedkeuring wordt geweigerd, is het landelijk bestuur, na overleg met de commissie, bevoegd om het besluit van deze commissie terzijde te stellen en de goedkeuring alsnog te verlenen. Van een dergelijk besluit wordt schriftelijk en gemotiveerd terstond aan de commissie en vervolgens aan het eerstvolgende congres kennis gegeven.

Artikel 6.1 Het politieke programma

1. Het politieke programma van de partij bestaat uit:
 - a) de door het congres vastgestelde Uitgangspunten van de partij;
 - b) de congresuitspraken over majeure politieke thema's
 - c) de verkiezingsprogramma's ten behoeve van de verkiezingen voor de direct gekozen vertegenwoordigende lichamen
2. Het landelijk bestuur is verantwoordelijk voor het voorleggen van ontwerpteksten van (delen van) het politieke programma aan het congres. Het congres kan het bestuur machtigen bedoelde ontwerpteksten ter goedkeuring in plaats van ter vaststelling voor te leggen.

Artikel 6.2 De landelijke programmacommissie

1. Er is een door het landelijk bestuur ingestelde landelijke programmacommissie ten behoeve van het politieke programma en het verkiezingsprogramma op landelijk en Europees niveau.
2. De ten hoogste zeven leden van de commissie worden door het landelijk bestuur benoemd en ontslagen. Indien en zolang de landelijke programmacommissie belast is met de voorbereiding van een landelijk verkiezingsprogramma worden draagt het landelijk bestuur voor vertegenwoordiging van de betrokken fracties in de commissie. De commissie werkt in overeenstemming met het landelijk bestuur en kan door het landelijk bestuur worden belast met het adviseren aan het congres omtrent in te dienen en ingediende resoluties, moties en amendementen.

Artikel 6.3 Taken van de landelijke programmacommissie

1. De landelijke programmacommissie heeft tot taak:
 - a) het ontwerpen van het conceptverkiezingsprogramma ten behoeve van de verkiezingen op landelijk niveau;
 - b) het voorleggen hiervan aan het landelijk bestuur, teneinde dit bestuur in de gelegenheid te stellen een voorstel aan het congres voor te leggen;
 - c) het ter vergadering adviseren aan de leden omtrent de ingediende moties en amendementen inzake het verkiezingsprogramma.
2. De commissie is bovendien belast met de bewaking van de samenhang van het politieke programma en gebruikt dit als toetsingskader voor de beoordeling van "actuele politieke moties" tijdens een congres en voor de vastgestelde verkiezingsprogramma's.

Artikel 6.4 Verkiezingsprogramma voor de Staten-Generaal

1. Het verkiezingsprogramma bevat het beleid dat de partij in een periode van vier jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan tussentijds worden gewijzigd. Alleen het eerste inleidende hoofdstuk, de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk en de financiële verantwoording kunnen door het landelijk bestuur als niet amendeerbaar worden aangemerkt. Deze onderdelen kunnen standpunten in algemene termen bevatten maar mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan. Het congres heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.
2. Het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld ten behoeve van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, doch is van overeenkomstige betekenis voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal.
3. Kandidaten voor het lidmaatschap van de Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal zijn gehouden het verkiezingsprogramma naar beste vermogen uit te voeren.

Artikel 6.5 Verkiezingsprogramma voor het Europees Parlement

1. Het Europees verkiezingsprogramma bevat het beleid dat de partij in een periode van vijf jaar wenst te verwezenlijken, is geldig voor die periode en kan niet tussentijds worden gewijzigd. Het eerste inleidende hoofdstuk en de eerste inleidende paragrafen per hoofdstuk kunnen door het landelijk bestuur als niet amendeerbaar worden aangemerkt. Deze onderdelen kunnen standpunten in algemene termen bevatten, maar mogen niet in strijd zijn met of een aanvulling geven op de rest van het programma, dan wel een bijzondere interpretatie daarvan. Het congres heeft het recht via moties aan te geven welke profileringspunten in deze inleidingen naar voren dienen te worden gebracht.
2. Het verkiezingsprogramma wordt vastgesteld ten behoeve van de verkiezingen van het Europees Parlement. Kandidaten voor het lidmaatschap van het Europees Parlement zijn gehouden het verkiezingsprogramma naar beste vermogen uit te voeren.
3. Het Europees verkiezingsprogramma mag niet in strijd zijn met het verkiezingsprogramma voor het Nederlands Parlement behoudens een uitdrukkelijk daarover genomen besluit van het congres, en geldt – voor zover van toepassing – als aanvulling op het verkiezingsprogramma van de Europese politieke partij waarbij D66 is aangesloten.

Artikel 7.1 Verantwoordelijkheden landelijk bestuur

Het landelijk bestuur is verantwoordelijk voor de kandidaatstellings- en verkiezingsprocedures op Europees en landelijk niveau in het algemeen en er verantwoordelijk voor dat slechts die kandidaten op vertegenwoordigende lijsten worden geplaatst die voldoen aan de wettelijke vereisten voor verkiezing.

Artikel 7.2 De landelijke verkiezingscommissie

1. De landelijke verkiezingscommissie heeft tot taak op onpartijdige wijze de goede voortgang van de kandidaatstellingsprocedure voor de verkiezingen op landelijk en Europees niveau voor de vertegenwoordigende lichamen, besturen, bijzondere organen, commissies en raden volgens de bepalingen van het huishoudelijk reglement te bewerkstelligen.
2. De commissie is belast met de controle en verificatie van de informatie van de kandidaten en de informatieverstrekking over de kandidaten aan de leden.
3. De commissie heeft eveneens tot taak het doen van voorstellen aan het congres met betrekking tot kandidaatstellings- en verkiezingsprocedures.
4. De commissie draagt tevens zorg voor de indiening van de overeenkomstig het huishoudelijk reglement, samengestelde kandidatenlijsten voor de verkiezingen voor de landelijke vertegenwoordigende lichamen op de wijze als door de Kieswet is voorgeschreven.

Artikel 7.3 Bevoegdheden van de landelijke verkiezingscommissie

1. De landelijke verkiezingscommissie heeft de bevoegdheid een besluit tot herstemming ten aanzien van de lijstvolgorde en de verkiezing van de lijsttrekker te nemen. Een dergelijk besluit wordt slechts genomen indien door procedurele fouten of door achteraf onjuist gebleken informatie over, dan wel late terugtreding van kandidaten, de belangen van één of meer andere kandidaten ernstig geschaad zijn.
2. De commissie neemt een besluit als bedoeld in het vorige lid ambtshalve of op verzoek van het congres, een belanghebbende of het landelijk bestuur. De beroepstermijn bedraagt 24 uur nadat de beslissing per e-mail aan de betrokken kandidaten is kenbaar gemaakt. Tegen de beslissing, waarbij de commissie een verzoek tot herstemming heeft afgewezen, is geen beroep mogelijk tenzij de commissie in strijd met de vereiste procedurele zorgvuldigheid heeft gehandeld.
3. De commissie is tevens met betrekking tot de verkiezingen belast met het geven van aanwijzingen met betrekking tot de uitleg en de toepassing van de reglementen met het houden van toezicht. Tegen een aanwijzing is beroep mogelijk.
4. Indien een beroep wordt ingesteld tegen een beslissing die verband houdt met de kandidaatstelling, is de commissie niet bevoegd tot het nemen van besluiten als bedoeld in het eerste en derde lid, totdat het geschillencollege uitspraak heeft gedaan.

Artikel 7.4 Beslissingen inzake tot deelname aan verkiezingen

1. Uiterlijk veertien maanden voor de verkiezing van een van de kamers der Staten-Generaal of het Europees Parlement kan het congres beslissen niet deel te nemen aan deze verkiezingen.
2. Het landelijk bestuur neemt uiterlijk veertien maanden voor de verkiezingen op landelijk of Europees niveau de navolgende besluiten:
 - a) de vaststelling van het conceptprofiel als bedoeld in artikel 7.5
 - b) het aanvangs- en sluitingstijdstip van de aanmeldingstermijn voor de kandidaatstelling voor het lijsttrekkerschap met inachtneming van artikel 7.6
 - c) het aanvangs- en sluitingstijdstip van de aanmeldingstermijn voor de overige kandidaten als bedoeld in artikel 7.7, eerste lid
 - d) de datum van vaststelling van de definitieve kandidaatstelling als bedoeld in artikel 7.7, derde lid
 - e) de datum van de verkiezing van de lijsttrekker als bedoeld in artikel 7.7
 - f) het minimaal te behalen percentage vermeldingen bij de poststemming voor plaatsing op de kandidatenlijst ingevolge de Kieswet
 - g) het maximale aantal kandidaten dat geplaatst wordt op een kandidatenlijst ingevolge de kieswet
 - h) het minimale en maximale aantal te vermelden kandidaten op het stembiljet als bedoeld in artikel 7.12, tweede lid
 - i) Het maximaal aantal te vermelden kandidaten op de kandidatenlijst voor de landelijke poststemming als bedoeld in artikel 7.12, tweede lid
 - j) het aanvangs- en sluitingstijdstip voor het inzenden van de stembiljetten als bedoeld in artikel 7.12, derde lid

Artikel 7.4a Stemadviescommissie

1. Het congres kan uiterlijk 28 dagen voor de opening van de interne kandidaatstelling een stemadviescommissie instellen.
2. De stemadviescommissie bestaat uit een oneven aantal leden en treedt niet in de taken en bevoegdheden van het landelijk bestuur en de landelijke verkiezingscommissie.
3. Het landelijk bestuur bereidt een instellingsbesluit en een voordracht van de gehele commissie voor het congres voor.

4. Het congres kiest de stemadviescommissie in zijn geheel op voordracht van het bestuur. Indien de voorgestelde commissie niet met een meerderheid van de geldige stemmen wordt gekozen, vervalt zij reglementair.

Artikel 7.5 Profiel lijsttrekker en kandidaten

Ten behoeve van de lijstsamenstelling voor vertegenwoordigende lichamen wordt aan het congres voor de opening van de interne kandidaatstelling een profiel van de te kiezen lijsttrekker en een profiel van de te kiezen kandidaten ter vaststelling voorgelegd. In het profiel van de te verkiezen kandidaten wordt tevens aangegeven over welke deskundigheid een fractie in ieder geval moet beschikken. De profielen worden samengesteld door het landelijk bestuur en de desbetreffende fractie. Bij het ontbreken van een fractie worden de profielen samengesteld door het landelijk bestuur.

Artikel 7.6 Verkiezing van de lijsttrekker door het congres

1. De aanmeldingstermijn voor het lijsttrekkerschap duurt tenminste één maand en sluit uiterlijk zes maanden voor de dag der kandidaatstelling ingevolge de Kieswet.
2. De verkiezing van de lijsttrekker vindt plaats door het congres. De landelijke verkiezingscommissie zendt hiertoe aan alle stemgerechtigde leden een overzicht van de kandidaten en een uitnodiging voor het betreffende congres uiterlijk dertig dagen na de sluiting van de kandidaatstellingstermijn als bedoeld in het eerste lid.
3. Het in het vorige onderdeel bedoelde congres vindt niet later plaats dan twee maanden na de in het eerste lid van dit artikel bedoelde sluitingsdatum. De landelijke verkiezingscommissie bepaalt in een zitting tijdens het hiervoor in onderdeel a bedoelde congres de uitslag van de lijsttrekkerverkiezing. Van deze zitting wordt proces-verbaal opgemaakt.

Artikel 7.7 Aanmelding overige kandidaten

1. De aanmeldingstermijn voor de overige kandidaten duurt tenminste één maand en sluit uiterlijk vier maanden voor de dag der kandidaatstelling ingevolge de Kieswet.
2. Bij de vaststelling van het tijdpad voor de verkiezingen kunnen de maand juli en de periode van 15 december tot en met 1 januari buiten beschouwing worden gelaten.
3. De definitieve kandidatenlijst dient uiterlijk achtentwintig dagen voorafgaande aan “de dag der kandidaatstelling” ingevolge de Kieswet te zijn vastgesteld.

Artikel 7.8 Informatieplicht landelijke verkiezingscommissie

De landelijke verkiezingscommissie maakt bij opening van de kandidaatstelling de volgende gegevens bekend aan de leden:

- a) de besluiten als bedoeld in artikel 7.4, tweede lid;
- b) de datum waarop een kandidaat uiterlijk lid moet zijn voor deelname aan de verkiezing;
- c) de peildata voor het stemrecht (ledenvergaderingen en toezending stembiljetten);
- d) de wijze van aanmelding en de wijze van het verkrijgen van het aanmeldingsformulier
- e) (indien van toepassing) de verklaring van de individuele kandidaten of deze bereid zijn toepassing te geven aan een door de ledenvergadering vastgestelde afdrachtregeling politieke vertegenwoordigers;
- f) de datum waarop de voorstellen en de kandidatenoverzichten bij de leden zullen zijn,
- g) de data waarop de uitslagen uiterlijk zullen worden gepubliceerd en
- h) het aanmeldingsadres.

Artikel 7.9 Voorwaarden bij kandidaatstelling en onverkiesbare plaatsen

1. Op de “dag der kandidaatstelling” ingevolge de Kieswet dient de kandidaat te voldoen aan de wettelijk vereiste voorwaarden om in het vertegenwoordigende lichaam te worden gekozen, met dien verstande dat aan de wettelijke voorschriften met betrekking tot de minimumleeftijd op de dag van de verkiezing moet zijn voldaan.
2. Een kandidaat die bij de aanmelding als kandidaat een voorkeur uitspreekt voor een onverkiesbare plaats op de kandidatenlijst wordt na afloop van de interne verkiezingen door de betreffende verkiezingscommissie onder aan de kandidatenlijst in volgorde van het aantal stemmen geplaatst.

Artikel 7.9a Stemadvies

1. Het stemadvies wordt als volgt opgesteld:
 - a. Na sluiting van de aanmeldingstermijn worden tenminste achtentwintig dagen uitgetrokken om alle kandidaten, die zich daartoe hebben opgegeven bij de kandidaatstelling, door de commissie, bij voorkeur twee keer, telkens door verschillende leden van de commissie, te kunnen horen;
 - b. De commissie hoort de kandidaten aan de hand van het politieke profiel dat door de ledenvergadering is vastgesteld, op basis waarvan de kandidaten zullen worden beoordeeld;
 - c. De commissie stelt het stemadvies vast en legt deze eerst aan alle kandidaten voor, waarna alle kandidaten gedurende vier dagen het recht hebben aan dit advies van de commissie een persoonlijke reactie toe te voegen van maximaal driehonderd woorden, hetwelk onverbreekelijk verbonden met het stemadvies aan de leden ter kennis wordt gebracht.
 - d. De commissie is verplicht om in een algemene toelichting aan te geven op welke wijze zij tot het uitgebrachte advies is gekomen.

Over de wijze van handelen van de commissie kan tot drie dagen nadat een stemadvies aan de kandidaten is gezonden, een geschil aanhangig worden gemaakt bij het geschillencollege, dat binnen zeven dagen na de hiervoor bedoelde verzending een uitspraak doet. Het stemadvies wordt gedurende deze periode niet aan de leden ter kennis gebracht.

Artikel 7.10 Voorkeursacties

1. Het houden van voorkeursacties ten gunste van één of meer kandidaten voor vertegenwoordigende functies namens de partij is toegestaan, onder de voorwaarden dat:
 - a) er op geen enkele wijze ten nadele van de overige kandidaten wordt gesproken of gehandeld in woord en geschrift;
 - b) indien sprake is van verzending aan leden waar een selectie uit het ledenbestand nodig is, het landelijk bureau op kosten van de actievoerders als "verzendshuis" optreedt;
 - c) actievoerders geen gebruik maken van adressenbestanden van de partij..
2. Voorkeursacties zoals bedoeld in het vorige lid dienen ter goedkeuring te worden voorgelegd aan het landelijk bestuur. Het landelijk bestuur kan nadere regelen stellen over de wijze van uitvoering van voorkeursacties teneinde onevenredige benadeling van andere kandidaten te voorkomen en ter invulling van zijn bevoegdheid tot het verlenen van goedkeuring.
4. Daarnaast zijn kandidaten gerechtigd de eigen kandidatuur op ledenvergaderingen kenbaar te maken.
5. Het landelijk bestuur kan besluiten aan een ieder van de kandidaten ruimte ter beschikking te stellen op de website.
6. Het uitbrengen van schriftelijke stemadviezen door andere partijorganen of fracties in vertegenwoordigende lichamen is niet toegestaan.

Artikel 7.12 Verkiezing overige kandidaten door poststemming

1. De samenstelling van de kandidatenlijst voor zover het betreft de tweede en volgende plaatsen, geschiedt via een poststemming.
2. Hiertoe zendt de landelijke verkiezingscommissie aan alle stemgerechtigde leden uiterlijk acht weken na de sluiting van de kandidaatstellingstermijn als bedoeld in artikel 7.7, eerste lid, een kandidatenoverzicht van alle kandidaten, de landelijke voorlopige rangorde en een stembiljet. Met inachtneming van artikel 7.11, zesde lid, zijn bij de poststemming alleen kandidaten die op de landelijke voordracht een plaats hebben behaald tot maximaal het aantal als bedoeld in artikel 7.4, tweede lid, sub i. Op het stembiljet worden de kandidaten overeenkomstig de voorlopige rangorde vermeld. Bij de verzending van het kandidatenoverzicht kan met een beknopt overzicht worden volstaan onder verwijzing naar een uitgebreid overzicht op de website. Het bestuur stelt na overleg met de landelijke verkiezingscommissie nadere voorschriften omtrent de inhoud van het beknopte overzicht. Op aanvraag wordt het uitgebreide overzicht tegen kostprijs toegestuurd.
3. Het stembiljet bevat een toelichting, de datum en het tijdstip waarop de poststemming sluit, alsmede het minimaal en maximaal aantal te vermelden kandidaten.

Artikel 7.13 De kandidatenlijst

1. De kandidatenlijst voor een vertegenwoordigend lichaam omvat het aantal kandidaten, zoals vastgesteld conform artikel 7.4, tweede lid, onder g.
2. De landelijke verkiezingscommissie bepaalt het maximaal aantal te plaatsen kandidaten op de kieslijsten welk aantal kandidaten van de definitieve landelijke lijst op alle in te dienen kandidatenlijsten voor de Tweede Kamer op de overeenkomstig genummerde plaatsen worden geplaatst.
3. Op de kandidatenlijsten voor de Tweede Kamer worden de resterende plaatsen bezet door de nog niet geplaatste kandidaten naar woonplaatsprincipe in volgorde waarin zij op de definitieve landelijke ranglijst zijn geplaatst.

Artikel 7.14 Schrapen van kandidaten van de kandidatenlijst

1. Het landelijk bestuur heeft tot uiterlijk eenentwintig dagen vóór de "dag der kandidaatstelling" ingevolge de Kieswet de bevoegdheid kandidaten van de kandidatenlijst voor vertegenwoordigende lichamen te schrappen.
2. Het bestuur is daartoe uitsluitend bevoegd wanneer er feiten en omstandigheden aan het licht komen, die op het moment van kiezen niet of onvoldoende bekend waren en die naar het oordeel van de landelijke verkiezingscommissie of van het bestuur zelf:
 - a) redelijkerwijs tot een aanmerkelijk andere uitslag zouden kunnen leiden;
 - b) een kandidaat dan wel de partij ernstig in diskrediet brengen.Van een zodanige aanbeveling wordt de kandidaat terstond schriftelijk kennis gegeven onder opgave van de redenen voor die aanbeveling.
3. In het geval van tussentijdse landelijke verkiezingen staat tegen deze beslissing geen beroep open. De beroepsprocedure dient voor "de dag der kandidaatstelling" ingevolge de Kieswet te zijn voltooid.

Artikel 8.1 Toepasselijkheid van dit hoofdstuk

1. Dit hoofdstuk is van toepassing in het geval van tussentijdse en vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal indien de in hoofdstuk 4 en 7 geregelde procedures wegens spoedeisendheid niet kunnen worden gevolgd.
2. Voor de termijnen genoemd in dit hoofdstuk met betrekking tot de procedure bij tussentijdse verkiezingen wordt het tijdstip waarop het Koninklijk Besluit tot ontbinding der Tweede Kamer en het bepalen van de datum der vervroegde verkiezingen vastgesteld op vrijdag; indien het feitelijk besluit wordt genomen op een andere dag, dan geldt voor de termijnen de daaraan voorafgaande vrijdag.
3. Tenzij in dit hoofdstuk met betrekking tot de procedure bij tussentijdse verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal anders is vermeld, zijn de bepalingen met betrekking tot de kandidaatstelling en verkiezing alsmede met betrekking tot het congres van het huishoudelijk reglement zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 8.2 De samenstelling van de kandidatenlijst voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal

1. Op het moment dat een Kabinet zijn ontslag aanbiedt aan het Staatshoofd of anderszins naar het oordeel van het landelijk bestuur rekening moet worden gehouden met tussentijdse verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zal ongeacht eventueel op gang te brengen "lijmpogingen" onmiddellijk de kandidaatstelling voor tussentijdse kamerverkiezingen worden opengesteld.
2. De kandidaatstelling sluit tien dagen nadat het Koninklijk Besluit tot ontbinding van de Tweede Kamer en de datum van kamerverkiezingen wordt bekend gemaakt.
3. De beroepstermijn tegen de weigering van enige kandidaat bedraagt drie dagen na de bekendmaking van de weigering aan betrokkene. Op het beroep wordt uiterlijk op de vijftiende dag na het Koninklijk Besluit uitspraak gedaan. Ten aanzien van andere beslissingen inzake de kandidaatstellings- en verkiezingsprocedure bij tussentijdse verkiezingen staat geen beroep open.
4. Het kandidatenoverzicht wordt uiterlijk op de achttiende dag na het Koninklijk Besluit doch uiterlijk tien dagen voor het congres aan de leden gezonden.
5. Alle kandidaten worden in de gelegenheid gesteld zich te presenteren op de vijftiendste dag na het Koninklijk Besluit te Utrecht. Voorkeursacties blijven mogelijk in overeenstemming met het bepaalde in het huishoudelijk reglement.
6. De verkiezing wordt gehouden in poststemming zonder instelling van een stemadviescommissie.
7. De lijsttrekker wordt gekozen door het congres dat het verkiezingsprogramma vaststelt. Het landelijk bestuur bepaalt voor sluiting van de kandidaatstelling de minimaal te behalen plaats in de uitslag van de poststemming voor deelname aan de lijsttrekkerverkiezing.
8. Tegen een besluit tot schrapping van kandidaten van de kandidatenlijst als bedoeld in artikel 7.14 staat geen beroep open.

Artikel 8.3 Het congres en het verkiezingsprogramma

1. Het congres wordt zonder vooroverleg bijeengeroepen op de vijfde zaterdag volgend op het in artikel 8.1, tweede lid genoemde tijdstip ter uitsluitende behandeling van het conceptverkiezingsprogramma en het verkiezen van de lijsttrekker.
2. Het ingevolge artikel 6.4 geactualiseerde verkiezingsprogramma wordt als conceptverkiezingsprogramma gelijktijdig met het kandidatenoverzicht aan de leden gezonden. Indien het niet mogelijk is een conceptverkiezingsprogramma aan het congres voor te leggen, blijft het bestaande verkiezingsprogramma van kracht en krijgt de nieuw gekozen fractie het recht zelf de benodigde actualisering ervan vast te stellen.
3. Moties en amendementen met betrekking tot het conceptverkiezingsprogramma dienen uiterlijk vier dagen voorafgaand aan het congres op de in het congresreglement aangegeven tijdstippen bij het landelijk bureau te worden ingediend.

Artikel 9.1 De leden van de bestuurdersvereniging

1. De bestuurdersvereniging is een sectie van de partij.
2. Lid van de bestuurdersvereniging zijn van rechtswege die leden van de partij, die een verkozen of politiek benoemde functie in het openbaar bestuur in Nederland of Europa vervullen.
3. Aan het lidmaatschap is geen afzonderlijke contributieverbod verbonden.
4. De leden van de bestuurdersvereniging vormen tezamen de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging. Zij stelt een verenigingsreglement vast, dat geen bepalingen mag bevatten die strijdig zijn met de statuten en het huishoudelijk reglement.

Artikel 9.2 Het bestuur van de bestuurdersvereniging

1. Het bestuur bestaat uit vijf leden, waarvan drie leden rechtstreeks door en uit de aangesloten leden worden gekozen in de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester en twee leden benoemd door het landelijk bestuur. Artikel 2.9 en 2.10 zijn van overeenkomstige toepassing op de gekozen leden.
2. Het bestuur heeft als taak het ten behoeve van de leden van de bestuurdersvereniging uitvoeren van de in artikel 22 van de statuten genoemde taken. Het bestuur werkt in overeenstemming met het landelijk bestuur. De voorzitter van het bestuur voert namens de bestuurdersvereniging het overleg met het landelijk bestuur.

Artikel 10.1 De beroepstermijn en het instellen van beroep

1. Onverminderd het elders in dit reglement bepaalde dient een gemotiveerd beroepschrift binnen vier weken na de bekendmaking van de beslissing als bedoeld in artikel 23 van de statuten bij het geschillencollege te worden ingediend. In afwijking hiervan en onverminderd het elders bepaalde bedraagt de beroepstermijn in het geval van beslissingen inzake een kandidaatstellingsprocedure zeven dagen.
2. Zodra een beroep wordt ingediend, informeert de voorzitter van het college onverwijld de ander partij. Het landelijk bestuur wordt door de voorzitter van het college op de hoogte gesteld van het beroep.
3. De leden en de toegevoegd secretaris van het geschillencollege verstrekken geen informatie over aanhangige beroepen, noch aan het landelijk bestuur, noch aan derden die niet bij het beroep betrokken zijn.
4. Iedere partij in een beroepsprocedure dient steeds zijn eigen kosten te dragen.

Artikel 10.2 Het vooronderzoek

1. Het beroepschrift wordt onverwijld in handen gesteld van de voorzitter. Deze gaat eerst na of het college bevoegd is op het beroep te beslissen en het beroepschrift, gelet op de daarop van toepassing zijnde regelgeving, tijdig is ingediend.
2. Indien niet wordt voldaan aan het bepaalde in het vorige lid kan de voorzitter gemotiveerd het beroep buiten behandeling stellen. De voorzitter zendt een afschrift van deze beslissing zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen twee weken, aan de betrokkenen.
3. Alvorens een Kamer aan te wijzen kan de voorzitter trachten de partijen te verzoenen.
4. In de gevallen waarin een verzoeningspoging niet tot resultaat leidt, maakt de voorzitter geen deel uit van de Kamer die het beroep behandelt.
5. De toegevoegd secretaris zendt verweerder het beroepschrift en stelt verweerder in de gelegenheid de op de beslissing betrekking hebbende stukken en – behoudens spoedeisende gevallen – een verweerschrift in te dienen. De stukken en het verweerschrift worden aan de indiener van het beroepschrift gezonden.

Artikel 10.3 De leden van de behandelende kamer

1. De behandeling van de zaak vindt plaats door een uit het college samengestelde kamer, aan te wijzen door de voorzitter. De kamer hoort partijen of hun vertegenwoordigers in elkaars aanwezigheid. De kamer bestaat uit drie leden, tenzij het gaat om een besluit van de landelijke besluitvormingscommissie tot opschorting van een beslissing van het congres, in welk geval de kamer bestaat uit vijf leden.
2. De voorzitter ziet erop toe, dat in een kamer geen leden zitting nemen die bij het aanhangige beroep zodanig persoonlijk betrokken zijn, dat de onpartijdigheid gevaar loopt. Een zodanige persoonlijke betrokkenheid wordt steeds aangenomen bij:
 - a) bloed- en aanverwantschap in de rechte lijn en in zijlijn tot en met de vierde graad;
 - b) het bestaan van een dienstverband;
 - c) een beslissing in beroep bij royement, waarbij een lid van de kamer reeds betrokken is geweest.
3. Bij twijfel hierover beslist de voorzitter, waarbij de betrokken leden gehoord worden.
4. Door een partij kan tot uiterlijk drie dagen voor de mondelinge behandeling bezwaar worden gemaakt tegen een lid van de kamer dat bij het beroep of een van de partijen zodanig persoonlijk is betrokken, dat de onpartijdigheid gevaar loopt.
5. De gemotiveerde beslissing tot uitsluiting van een lid wordt door de voorzitter genomen op een zodanig tijdstip, dat de reeds geplande behandeling, behoudens uitzonderlijke gevallen, op een daartoe aangekondigde datum en tijdstip doorgang kan vinden. Alvorens tot zijn beslissing te komen hoort de voorzitter, zo nodig telefonisch, degene, die bezwaar heeft gemaakt, en het betrokken lid.

Artikel 10.4 Zorgvuldige behandeling

1. De voorzitter van de kamer draagt met inachtneming van dit hoofdstuk en het door het geschillencollege vastgestelde reglement van orde zorg voor een zorgvuldige behandeling waarin partijen gelijke kansen hebben om hun standpunten toe te lichten.

Artikel 10.5 De uitspraakstermijn

Onverminderd het elders in dit reglement bepaalde doet de kamer uitspraak: binnen

- a) uiterlijk tien werkdagen na ontvangst van het beroepschrift indien het een beslissing inzake een kandidaatstellingsprocedure betreft; in het geval van tussentijdse verkiezingen doet de kamer uitspraak uiterlijk op de vijftiende dag na het Koninklijk Besluit;
- b) uiterlijk drie maanden na ontvangst van het beroepschrift tegen een beslissing van de landelijke besluitvormingscommissie tot opschorting van een congresbesluit
- c) uiterlijk zes weken in de overige gevallen.

Indien een tijdige indiening van de kandidatenlijst een snellere uitspraak noodzakelijk maakt, wordt de uitspraakstermijn dienovereenkomstig ingekort.

Artikel 10.6 De uitspraak en het beroep tegen de uitspraak

1. De kamer beslist bij voltalligheid naar redelijkheid en billijkheid met inachtneming van de statuten en de van toepassing zijnde reglementen..
2. De schriftelijke uitspraak bevat een schriftelijke motivering voor de beslissing. Het dictum van de uitspraak wordt onverwijld aan partijen medegedeeld.

3. Indien een van de partijen meent dat aan de procedurele vereisten, vervat in dit hoofdstuk niet is voldaan, en daardoor benadeeld te zijn, dient binnen vierentwintig uur nadat het dictum van de uitspraak aan betrokkene is medegedeeld, "beroep" te worden ingesteld bij de voorzitter van het geschillencollege, dan wel diens plaatsvervanger indien de voorzitter deel heeft uitgemaakt van de Kamer. Deze stelt onverwijld een onpartijdig onderzoek in naar de gevolgde procedure en vervolgens beslist hij:
 - a) of tot handhaving van de beslissing van de kamer;
 - b) of tot heropening van de procedure door een nieuwe kamer.

Artikel 10.7 De mededeling van de uitspraak

1. Iedere uitspraak wordt op verzoek van partijen binnen vier weken nadat de kamer heeft beslist aan partijen medegedeeld. Het landelijk bestuur wordt tegelijkertijd van de uitspraak op de hoogte gesteld.
2. Indien de beslissing een interpretatie van de statuten of het huishoudelijk reglement inhoudt, wordt deze interpretatie op de website gepubliceerd.
3. Indien een roeyement wordt vernietigd, doet het landelijk bestuur op verzoek van het betrokken lid mededeling van de uitspraak op de website.

Artikel 10.8 Rechtskracht

Alle uitspraken en beslissingen hebben onmiddellijke rechtskracht tussen partijen. Beslissingen die een interpretatie inhouden van de statuten, het huishoudelijk reglement of enig van toepassing zijnd reglement zijn bindend voor ieder die het aangaat, zolang het congres onderscheidenlijk de ledenvergadering die het reglement heeft vastgesteld niet anders beslist.

Artikel 10.9 Publicatie op de website

Het geschillencollege heeft het recht de uitspraak en omschrijving van de aan haar voorgelegde beroepen met inachtneming van de privacy te publiceren op de website en daarnaar in het partijblad te verwijzen.

Artikel 11.1 Publicatie van statuten en reglementen op de website

1. Het landelijk bestuur draagt zorg voor publicatie op de website van de statuten en dit huishoudelijk reglement alsmede van
 - a) de statuten van de in artikel 5.3 bedoelde rechtspersonen.
 - b) het redactiestatuut van het partijblad, vast te stellen door het landelijk bestuur;
 - c) het reglement van de bestuurdersvereniging, vast te stellen door de algemene ledenvergadering van de bestuurdersvereniging;
 - d) het reglement van orde van het geschillencollege, vast te stellen door het geschillencollege, alsmede in uitspraken van een kamer van dat college opgenomen interpretaties van de statuten of het huishoudelijk reglement;
 - e) het model-afdelingsreglement
 - f) het model-regioreglement
 - g) het modelreglement voor het platform;
 - h) het modelreglement voor het virtueel platform.
2. Indien het landelijk bestuur of enige daartoe bevoegde commissie op grond van enige bepaling over het huishoudelijk reglement een regeling of aanwijzing heeft opgesteld of ter uitvoering of uitwerking van bepalingen in dit reglement nadere regels stelt, wordt deze eveneens op de website gepubliceerd.

Artikel 11.2 Inwerkingtreding en aanpassing door besluitvormingscommissie

1. Wijzigingen in dit reglement treden in werking veertien dagen nadat het congres deze wijzigingen heeft vastgesteld.
2. De landelijke besluitvormingscommissie past zo nodig de in hoofdstuk 1 opgenomen definities en begrippen, de toelichtende teksten onder de hoofdstuktitels, de nummering van artikelen alsmede de in dit reglement opgenomen verwijzingen naar andere bepalingen uit de statuten of dit reglement aan de inhoud van de statuten en dit reglement aan.

Mutatieblad

Datum	Congresnr.	Locatie	Onderwerpen	Gewijzigde art. SHR
16-11-'02	75	Zwolle	Geheel SHR	
08-02-'03	76	Zutphen	Associatie-overeenkomst, lokaal lidmaatschap, vervanging stemadviescommissie door regionale voorverkiezingen	S5, S7, HR 2.6, 2.7, 3.1, 3.7, 7.4a, 7.6, 7.9, 7.11, 7.12
13-03-'04	79	Den Haag	Aspirant-lidmaatschap	S 5.1, S 5.2, S 5.3, S. 21.3a, HR 2.1.3, 2.5.6, 2.6
20-11-'04	80	Arnhem	Servicecentrum wordt landelijk bureau	1.1.4, 1.6.6, 2.1.1, 2.1.2, 2.5.4, 2.6.4, 4.2, 4.1.5.3, 4.16, 5.1.6 (2x) 5.4.2, 5.8.1, 7.10.1b, 8.3.3.
15-03-'05			Verwijzingen gewijzigd	HR 3.5.5
15-03-'05			Tekst aangepast	HR 7.8 e
15-03-'05			Verwijderd Artikel A	Na HR 11.2
15-03-'05			Typcorrecties	S16, HR 1.3.9, 2.7.1, 3.3.2, 4.7.1, 7.3.3, 10.1.1
24-05-'05	81	Nijkerk	passief kiesrecht lokale leden, opzegging lidmaatschap, onverenigbaarheden, besluiten geagendeerd, taak BSC bij referendum, definities HR, artikelvolgorde hs 1 HR, modernisering persoonlijke gegevens, verzending ontslagbrief, geschillencollege, zittingstermijn, modelreglementen, bevoegdheden ex 3.4 HR, stemadviescommissie, max. aantal woorden moties, inleveren handtekeningen congres, overleg BSC plaatsing congresboek, actuele politieke moties, functie directeur, toegevoegd secretaris, programmacie, bevoegdheden LVC	S5.2, 6.2, 8.1, 11.1, 13.2, 21.3a, HR 1.1.4, 1.1.4r, 1.2.5, 1.3.5, 1.3.6, 1.3, 1.4, 1.6, 2.5.3, 2.9.1, 2.9.3c, 2.9.3d, 2.9.3e, 2.9.6, 2.10, 2.10.1, 3.1.11, 3.4, 3.5.5, 4.9.4, 4.9.6, 4.11.3, 4.12.1, 5.1.6, 5.4.1, 6.2.2, 6.2.3, 6.4.4, 7.3.3
24-06-06	83A	Den Haag	Stemadviescommissie, voorverkiezingen,	4.16, 7.4a, 7.9a, 7.11, 8.2.6.